
TOTT-raportointikokonaisuus

Tietoja esiopetuksen, perusopetuksen, perusopetuslain mukaisen aamu- ja iltapäivätoiminnan sekä lukiokoulutuksen taloudesta

Vuoden 2025 kustannusten taksonomian mukainen ohjeistus

Sisällysluettelo

Johdanto	3
Esiopetus	5
Sairaalaopetus	8
Pidennetyn oppivelvollisuuden vaikeimmin kehitysvammaisten esiopetus.....	8
Muiden kuin vaikeimmin kehitysvammaisten pidennetyn oppivelvollisuuden päätöksen saaneiden esiopetus	9
Perusopetus	10
Sairaalaopetus	15
Pidennetyn oppivelvollisuuden vaikeimmin kehitysvammaisten perusopetus	15
Muiden kuin vaikeimmin kehitysvammaisten pidennetyn oppivelvollisuuden perusopetus.....	16
Perusopetukseen valmistava opetus.....	16
Perusopetuksen yhteydessä järjestetty tutkintokoulutukseen valmentava koulutus	17
Aikuisten perusopetus (Lasten ja nuorten perusopetusiän ylittäneet).....	17
Perusopetuslain mukainen koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta	18
Lukiokoulutus	20
Kustannuspohjan yleinen raja.....	20
Kustannuspohjan erityisrajauskset: Rahoituslain (1705/2009) 31 §:n mukaiset rajaukset.....	21
Muut erityisrajauskset	23
Kululajierittelyt	23
Valtionosuuspohjaan kuuluvat toimintakulut ja vyörytyserät: Kustannusten kohdistaminen toiminnoille.....	24
Lukiokoulutuksen yhteyteen myönnetyn järjestämisluvan mukainen tutkintokoulutukseen valmentava koulutus	28
Valtionosuuspohjaan kuulumattomat toimintakulut ja vyörytyserät.....	29
Sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakustannukset.....	30
Kotikunnan maksusuudet.....	30
Valtionosuusjärjestelmään kuulumaton	29
Pienet hankkeet (k-t16.04)	30
Tilastointi yhteistoiminta-alueilla	31
Talouden toimintatietojen ilmoittaminen.....	33

Johdanto

Kirjanpitoluvuodesta 2021 alkaen kuntien ja kuntayhtymien taloustietojen tiedonkeruusta on vastannut Valtiokonttori. Aiemmin taloustiedonkeruusta vastasi Tilastokeskus. Kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätöstiedoista Valtiokonttorille raportoidaan (KKTPP) -raportointikokonaisuudessa toteutuneet talouden tiedot palveluluokittain, tileittäin ja sektoreittain. Palveluluokan mukainen raportoitava tieto voi muodostua laskentatunnisteen osista kuten tuotteista, kustannuspaikoista, tulosityksiköistä tai muista laskentatunnisteista tai näiden yhdistelmistä.

Kunnat ja kuntayhtymät raportoivat taloustietonsa Valtiokonttoriin ensisijaisesti XBRL-muodossa. Tietojen raportointi tapahtuu joko Suomi.fi-palveluväylän tai Kuntatalouden tietopalvelun kautta. Tietopalvelussa on mahdollista toimittaa liitetiedostoja joko XBRL tai CSV-muotoisina. XBRL-muotoisen aineiston muodostamiseen voidaan käyttää erillistä Excel-tiedonsyöttösovellusta (puhutaan myös Excel-lomakkeesta). Jokaisella raportointikokonaisuudella on oma Excel-lomakkeensa.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisen valtionosuusrahoituksen laskentaan ja raportointiin tarvittavat erityiset koulutussektorikohtaiset tiedot kerätään TOTT-raportointikokonaisuuden koulutussektorikohtaisilla taulukoilla automatisoidun talousraportoinnin yhteydessä. Taulukoilla raportoidaan erikseen tiedot perusopetuslain mukaisen koululaisten aamu- ja iltaopetuksen, esiopetuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen taloudesta sekä esiopetuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen valtioneuvoston asetuksella säädetyn euromäärän (RahA 1766/2009, 400 000 euroa ilman alv) alittavista hankkeista ns. pienistä hankkeista. Euromääräistä ylärajaa ei noudateta oppivelvollisuuslain mukaan opiskelijoille tarjottujen maksuttomien oppimateriaalien ja välineiden hankintakustannuksiin, vaan pieniin hankkeisiin sisällytetään kaikki oppivelvollisuuslain mukaan opiskelijoille tarjottujen maksuttomien oppimateriaalien ja välineiden kaikki hankintakustannukset.

TOTT-raportointikokonaisuus raportoitiin ensimmäisen kerran koskien kirjanpitoluvuotta 2021. TOTT-kustannukset raportoidaan euron tarkkuudella ja aina vuosittain päivitettävän taksonomian mukaisena, minkä vuoksi tulee tarkistaa, että käytössä on aina oikean kirjanpitoluvuoden taksonomian mukainen raportointikokonaisuus.

Esi- ja perusopetuksen kustannustiedot toiminnoittain ilmoittaa se kunta tai kuntayhtymä, joka on vastuullinen opetuksen järjestäjä. Esimerkiksi yhteistyömallissa, jossa kunta järjestää perusopetuksen toisille kunnille, ilmoittaa opetuksen järjestäjäkunta aiheutuneet perusopetuksen toiminnoittaiset kustannustiedot TOTT-tilukkoilla. Sopimuskunnat ilmoittavat lomakkeella ainoastaan opetuksen järjestäjäkunnalle maksamansa kotikuntakorvauksen ja maksamansa muut sopimukseen liittyvät osakustannukset (esim. kuljetuksen tai tilakustannukset).

Esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen kustannuksiin ilmoitetaan ainoastaan opetuksen ja koulutuksen järjestämisestä aiheutuneet kustannukset. Muun toiminnan kuten henkilökunnan asuntojen kustannukset, henkilöstön ja ulkopuolisten ruokailukustannukset, tilojen muusta käytöstä aiheutuneet tilakustannukset ja muille järjestetyn maksullisen palvelutoiminnan kustannukset kirjataan käyttötaloudessa omille palveluluokilleen.

Lisäksi TOTT-tilukkomallissa on lukiokoulutuksen osalta toiminto *Valtionosuusjärjestelmään kuulumaton* -toiminto, jonne voidaan kirjata lukiokoulutuksen yhteydessä järjestetyn toiminnan kustannukset, jotka eivät kuulu muillekaan palveluluokille, mutta eivät ole lukiokoulutuksen valtionosuuspohjaan kuuluvaa toimintaa. Myös esi- ja perusopetuksen taulukoissa on vuoden 2022 taksonomiasta alkaen *Valtionosuusjärjestelmään kuulumaton* -toiminto, jonne voidaan kirjata esi- ja perusopetuksen yhteydessä

järjestetty toiminta, joka kuitenkin ei ole varsinaista toimintaa eikä myöskään kuulu millekään muulle palveluluokalle.

Lukiokoulutuksen valtionosuusjärjestelmään kuulumattomiin kustannuksiin kirjataan esimerkiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) 31 §:ssä mainitut yksikköhintojen laskennassa huomiotta jätettävät kustannukset. Valtionosuusjärjestelmään kuulumattomiin kustannuksiin kirjataan myös myydyn koulutuspalvelun kustannukset, esimerkiksi tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen osallistuvan oppilaan tai opiskelijan kustannukset silloin, kun tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen varsinaisena järjestäjänä toimii toinen koulutuksen järjestäjä.

Esiopetus

TOTT-taulukkoon kirjataan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yhteydessä itse järjestetty sekä ostopalveluna hankittu esiopetus (ostettu muulta yhteisöltä esim. seurakunnalta). Taulukkoon sisällytetään omana toimintonaan myös esiopetuksena annettu sairaalaopetus, sisältäen konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun sekä pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien vaikeimmin kehitysvammaisten ja muiden kuin vaikeimmin kehitysvammaisten pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden opetuksen kustannukset.

Kustannustietojen yleinen rajaus

Esiopetuksen kustannustietoihin sisällytetään kirjanpidon mukaiset käyttötalouden palveluluokan toimintakulut ja vyörytyserät lukuun ottamatta omaan käyttöön valmistuksen menoja. Lisäksi kustannustietoihin sisällytetään sellaiset investointimenot, joiden arvioidut kokonaiskustannukset alittavat perustamishankkeelle säädetyn euromäärän (RahA 1766/2009, 400 000 euroa ilman alv). Toiminnoittaisten kustannustietojen tulee vastata kahden syksyn tilastointipäivän (20.9.) oppilasmäärätietojen keskiarvoa, lukuun ottamatta kotikuntakorvausmenoja, jotka perustuvat vuodenvaihteen tietoihin. Toiminnoittaisia kustannuksia ilmoitetaan silloin kun esiopetus järjestetään omana tuotantona tai se hankitaan ostopalveluna.

Kululajierittelyt

TOTT-taulukossa esiopetuksen toimintakulut ilmoitetaan toiminnoittaisten rivien sarakkeilla *Kaikki toimintakulut* ja *Josta: henkilöstökulut*. Henkilöstökulut sisältävät palkat ja palkkiot, eläkekulut sekä muut henkilösivukulut. Näiden tulee vastata opetuksen järjestäjän esiopetuksen henkilöstökustannuksia. Henkilöstökuluihin ei tule sisällyttää omaan käyttöön valmistuksen menoja.

Muita kuluja, jotka sisällytetään toimintakuluihin ovat materiaalien ja palveluiden ostot (mm. henkilöstön vuokraus) sekä muut kulut. Muihin kuluihin ei tule sisällyttää omaan käyttöön valmistuksen menoja ja kulut ilmoitetaan ilman palautusjärjestelmän piiriin kuuluvia arvonlisäveroja.

Pienet hankkeet

Lomakkeella kysytään erikseen esiopetuksen palveluluokan investointeihin sisältyvät valtioneuvoston asetuksella säädetyn euromäärän (RahA 1766/2009, 400 000 euroa ilman alv) alittavat ns. pienet hankkeet. Raja on hankekohtainen.

Kustannusten kohdistaminen toiminnoille

Toiminnoittaisiin kustannuksiin sisällytetään esiopetuksen oppilaiden kustannukset, pois lukien sairaalaopetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu, pidennetyn oppivelvollisuuden vaikeimmin kehitysvammaisten ja muiden kuin vaikeimmin kehitysvammaisten pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden opetus. TOTT-taulukossa on omat kohdat sairaalaopetukselle (sisältäen konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun) sekä pidennetyn oppivelvollisuuden vaikeimmin kehitysvammaisten ja muiden kuin vaikeimmin kehitysvammaisten pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden opetukselle. Näihin kohtiin kirjataan ko. opetuksien kokonaiskustannukset. Pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaista aiheutuneita kustannuksia ei saa sisällyttää muille toiminnoille. Muulta yhteisöltä ostopalveluna hankittu esiopetus kirjataan toiminnoittain. Toiminnoittainen jaottelu pyydetään tarvittaessa palveluntuottajalta.

Mikäli järjestämisvastuu on siirtynyt toiselle opetuksen järjestäjälle, kirjataan kotikuntakorvausmeno sekä muut korvauksen ylittävät kulut *Kotikuntien maksuosuuksiin*.

Opetus

Sisällytä kohtaan Opetus seuraavien toimintojen kustannukset:

- opetus ja siihen välittömästi liittyvä toiminta
- oppimateriaalikeskuksen palvelut
- opettajien palkat lakisääteisine maksuineen
- opettajien henkilöstökoulutus (myös matkakulut)
- opetukseen liittyvät materiaalien ja palveluiden ostot, koneiden ja kalustojen vuokrat, matkustus- ja kuljetuspalvelut
- muut kuin kodin ja koulun väliset kuljetukset
- opetukseen tai sen laatuun liittyvät hankkeet
- ostopalveluna hankittu opetus (tai osuus ostopalvelusta).

Kohtaan opetus kirjataan myös kaikki hankkeet, jotka liittyvät suoraan opetukseen tai parantavat opetuksen laatua (mm. henkilöstön kehittämiseen liittyvät). Myös erillisrahoitusta vastaavat kustannukset ilmoitetaan kokonaisuudessaan sekä ostopalveluna, esim. yksityiseltä päiväkodilta tai seurakunnalta ostettujen esiopetuspalveluiden kustannukset. Hankitun palvelun laskutuksessa tai muuten tulee selvittää eri toimintojen (opetus, ruokailu, muu oppilashuolto jne.) osuus kustannuksista ja ilmoittaa ne TOTT- taulukon mukaisesti toiminnoittain.

Älä sisällytä kustannuksiin: Koulunkäyntiavustajien henkilöstökustannuksia ei sisällytetä opetuksen toiminnon henkilöstökustannuksiin, vaan toiminnolle *Muu oppilashuolto*. Hankkeita, jotka eivät liity luonteensa mukaisesti opetukseen tai opetuksen laadun parantamiseen. Nämä hankkeet tulee kirjata muille hankkeen luonnetta kuvaaville toiminnoille. Sairaalaopetuksen ja konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun, pidennetyn oppivelvollisuuden vaikeimmin kehitysvammaisten ja muiden kuin vaikeimmin kehitysvammaisten pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden esiopetuksen kokonaiskustannuksia, vaan näiden opetuksien kustannukset sisällytetään omille toiminnoilleen.

Kuljetus

Sisällytä kustannuksiin: Esiopetuksessa olevien oppilaiden kodin ja esiopetuspaikan tai varhaiskasvatuspaikan ja esiopetuspaikan välisen maksuttoman kuljetuksen järjestämisestä tai kuljetusavustuksen myöntämisestä aiheutuneet käyttökustannukset opetuksen järjestäjälle. Kuljetuksella tarkoitetaan maksutonta kuljetusta kotoa suoraan esiopetukseen tai päivähoidosta esiopetukseen ja esiopetuksesta kotiin tai päivähoitoon (POL 628/1998, muutos 1139/2003).

Älä sisällytä kustannuksiin: Sairaalaopetuksen, konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun ja pidennetyn oppivelvollisuuden päätöksen saaneiden oppilaiden esiopetuksen kuljetuskustannuksia, jotka ilmoitetaan sairaalaopetuksen ja pidennetyn oppivelvollisuuden toiminnoilla.

Ruokailu

Sisällytä kustannuksiin:

Opetukseen osallistuneille oppilaille järjestetystä ruokailusta aiheutuneet kokonaiskustannukset:

- ruokailuun liittyvän henkilöstön palkat lakisääteisine sivukuluineen
- elintarvikkeet

- kalusto ja laitteet
- ruokailuun liittyvät kuljetukset
- muut ruokailun järjestämiseen liittyvät kustannukset
- ulkopuolisilta ostetut ateriat (oppilaille ostetut).

Esiopetuksen *Ruokailu*-toiminnolla ilmoitettuihin kustannuksiin sisällytetään ainoastaan esiopetuksen osuus ruokailun kustannuksista. Milloin ruokala tarjoaa ateriat myös toisen koulutusmuodon oppilaille (esim. perusopetus jne.), jaetaan ruokailun kustannukset eri koulutusmuotojen kesken ruokailuun osallistuvien oppilaiden määrien suhteessa.

Älä sisällytä kustannuksiin: Ulkopuoliselta tuottajalta ostetusta aterian hinnasta tulisi erottaa kiinteistökustannusten osuus kohtaan *Kiinteistöjen ylläpito*. Ellei erottelua saada tuottajalta, voidaan ateriakustannus kirjata kokonaisuudessaan ruokailuun.

Ruokailuun ei kirjata kiinteistöstä (keittiö) aiheutuvia kustannuksia, jotka ilmoitetaan kohdassa *Kiinteistöjen ylläpito*.

Sairaalaopetuksen ja konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun, pidennetyn oppivelvollisuuden vaikeimmin kehitysvammaisten ja muiden kuin vaikeimmin kehitysvammaisten pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden esiopetuksen kokonaiskustannuksia, vaan näiden opetuksien kustannukset sisällytetään omille toimintoilleen.

Varhaiskasvatukseen tai muihin koulutusmuotoihin myytyjen aterioiden kustannuksia ei tule ilmoittaa esiopetuksen ruokailuun, vaan ne tulee siirtää suorina kulunsiirtoina ao. palveluluokille.

Muu oppilashuolto

Sisällytä kustannuksiin: Muu oppilashuolto lukuun ottamatta ruokailua ja kuljetusta. Muun oppilashuollon kustannuksia ovat esim. oppilashuoltoryhmän toiminta, oppilaiden tapaturmien hoidosta aiheutuneet kulut, oppilaiden tapaturmavakuutusmaksut ja oppilastestaukset. Muun oppilashuoltohenkilökunnan (esim. lastenhoitajat ja koulunkäyntiavustajat muun kuin pidennetyn oppivelvollisuuden opetuksen oppilaiden osalta) palkat lakisääteisine sivukuluineen.

Älä sisällytä kustannuksiin: Oppilas- ja opiskelijahuoltolain alaista yksilökohtaisen opiskeluhuollon toimintaa (esim. kouluterveydenhuollosta, koulupsykologista ja koulukuraattorista aiheutuneet kustannukset). Nämä kustannukset eivät kirjaudu lainkaan esiopetuksen palveluluokalle eikä niitä siten myöskään sisällytetä TOTT-taulukon toiminnolle.

Hallinto

Sisällytä kustannuksiin: Koulutuksen järjestäjän esiopetuksen järjestämisestä aiheutuneet hallinnon kustannukset, kuten palkat lakisääteisine sivukuluineen, eläkkeet, materiaalin ja palvelujen ostot, koneiden ja kaluston vuokrat, koulujen ja päiväkotien johtokuntien kokouspalkkiot ja muut koulujen ja päiväkotien sisäiseen toimintaan liittyvät kustannukset, joita ei voida lukea muihin toimintoihin. Esiopetukseen vyörytetyt keskitetyt hoidetut talous- ja henkilöstöhallinnon, hankintapalvelun, tietohuollon, arkistoinnin tai lakipalveluiden kulut kirjataan hallinnon toiminnolle.

Kaikki esiopetuksen palveluluokalle (käyttötalous) kohdistetut hallintokulut. Tähän sisältyy mm. esiopetuksen osuus opetuslautakunnan, sivistystoimen johtajan ja opetusviraston kuluista.

Älä sisällytä kustannuksiin: Hallinnon kustannuksiin ei lueta kunnanhallituksen, -valtuuston tai muun vastaavan luottamushallintoelimen kustannuksia, elleivät ne kohdistu välittömästi esiopetuksen järjestämiseen.

Kiinteistöjen ylläpito

Sisällytä kustannuksiin: Kiinteistöhenkilökunnan palkat sivukuluineen, eläkkeet, materiaalin ja palvelujen ostot, vuokrat ja muut kiinteistöjen hoitoon sekä ylläpitoon liittyvät kustannukset. Myös kiinteistöjä välittömästi palvelevan tontin ja kadun kunnossapitokustannukset. Mikäli kiinteistöjen ylläpito on hoidettu toisen hallintokunnan tai yksikön toimesta keskitetysti ja käytetään sisäistä laskutusta tai ns. kustannusten vyöryttämistä, otetaan sisäinen laskutus tai vyörytyserä edellä olevassa laajuudessa tässä kohdassa huomioon ilman suunnitelman mukaisia poistoja. Tässä tapauksessa henkilöstökustannuksia ei eritellä *Josta: Henkilöstökulut* -sarakkeelle.

Älä sisällytä kustannuksiin: Sairaalaopetuksen ja konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun, pidennetyn oppivelvollisuuden vaikeimmin kehitysvammaisten ja muiden kuin vaikeimmin kehitysvammaisten pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden esiopetuksen kokonaiskustannuksia, vaan näiden opetuksien kustannukset sisällytetään omille toiminnoilleen.

Jos sisäiseen vuokraan sisältyy suunnitelman mukaisia poistoja, laskennallisia poistoja, laskennallisia korkoja tai muita vastaavia kustannuslaskennallisia eriä, näitä ei sisällytetä kiinteistöjen ylläpitoon, vaan ne merkitään kohtaan *Sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakustannukset*.

Sairaalaopetus

Sisällytä kustannuksiin: Sairaalaopetuksen järjestäjälle aiheutuneet kokonaiskustannukset perusopetuslain 4 a §:n mukaisesta sairaalaopetuksesta, joka on järjestetty erikoissairaanhoidossa sairaalassa potilaana oleville tai erikoissairaanhoidon avohoidon piirissä oleville esiopetuksen oppilaille. Sairaalaopetuksen kustannuksiin sisällytetään myös 1.8.-31.12.2025 väliseltä ajalta perusopetuslain 4 a §:n mukaisen konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun kokonaiskustannukset palvelun järjestäjän osalta. Sairaalaopetuksen kustannuksiin sisällytetään myös sairaalaopetuksessa olevan oppilaan koulumatkakuljetuksen järjestäminen kodin ja opetuspaikan välillä sekä perusopetuslain 4 a §:n 3 momentin mukaisista konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun ja oppilaan siirtymisen kannalta välttämättömän opetuksen tuen kustannukset oppilaan siirtyessä 1 momentissa tarkoitettuun opetukseen ja takaisin.

Vain sairaalan sijaintikunta tai erikoissairaanhoidon muun toimintayksikön sijaintikunta tallentaa TOTT-taulukossa sairaalaopetuksen ja konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun kustannuksia. Sairaalaopetuksen toiminnolle kirjataan esiopetuksen oppilaille annettu sairaalaopetus.

Älä sisällytä kustannuksiin: Oppilaan kotikunta ei ilmoita tässä sairaalaopetuksesta tai konsultatiivisesta sairaalaopetuspalvelusta aiheutuvia kustannuksia, jos kunnassa ei ole sairaalakoulua tai erikoissairaanhoidon muun toimintayksikön opetuspistettä, vaan ne ilmoitetaan kohdassa *Kotikunnan maksuosuudet*. Oppilaan kotikunta ei ilmoita tässä tukitoimista maksettuja kustannuksia, vaan ne ilmoitetaan kohdassa *Kotikunnan maksuosuudet*. Tässä ei ilmoiteta oppilaan kuntoutuksen tai terveydenhoidon järjestämisestä eikä niihin liittyvistä kuljetuksista aiheutuneita kustannuksia.

Pidennetyn oppivelvollisuuden vaikeimmin kehitysvammaisten esiopetus

Sisällytä kustannuksiin: Vaikeimmin kehitysvammaisten, pidennetyn oppivelvollisuuden päätöksen saaneiden oppilaiden opetuksen järjestämisestä aiheutuneet kokonaiskustannukset. Opetuksen

järjestämisestä aiheutuneiksi kustannuksiksi luetaan opetuksen, majoituksen ja kuljetuksen, ruokailun, muun oppilashuollon (mm. avustajan kustannukset) sekä osuudet koulun sisäisen hallinnon ja kiinteistöjen ylläpidon kustannuksista.

Toiminnoille kuuluvat vain vaikeimmin kehitysvammaisuuden perusteella pidennetyn oppivelvollisuuden päätöksen saaneiden oppilaiden kokonaiskustannukset. Toiminnoille tulee kirjautua edellä mainituista kustannuksista osuudet, jotka eivät saa sisältyä muille toiminnoille sekä erilliskustannukset (esim. koulunkäyntiavustajan palkkaus, kuljetukset jne.). Kustannuksiin ilmoitetaan sekä varhaiskasvatuksen yhteydessä, että opetustoimen yhteydessä järjestetyn vaikeimmin kehitysvammaisten oppilaiden esiopetuksen kustannukset. Mikäli vaikeimmin kehitysvammaisten esiopetus järjestetään muuhun opetukseen tai toimintaan integroituna, ilmoitetaan yhteisistä kustannuksista oppilasmäärien suhteessa laskettu osuus kustannuksista.

Pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaalle tulee olla tehtynä hallintopäätös pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin ottamisesta sekä päätös erityisen tuen antamisesta. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan lapsen oppivelvollisuus alkaa vuotta ennen kuin oppilas aloittaa perusopetuksen oppilaana. Tällöin pidennetyn oppivelvollisuuden päätökseen kirjataan, että oppilaan oppivelvollisuus alkaa 1.8. sinä vuonna, jona hän täyttää 6 vuotta.

Älä sisällytä kustannuksiin: Oppilaan kuntoutuksen järjestämisestä aiheutuneita kustannuksia. Ei myöskään sairaalaopetuksen tai konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun kustannuksia, jotka ilmoitetaan kohdassa *Sairalaopetus*. Toiminnoille ei sisällytetä säädöksiin tai erillisiin sopimuksiin perustuvia kotikunnan maksuosuuksia eikä muita vastaavia korvauksia silloin, kun oman kunnan oppilas on toisen opetuksen järjestäjän esiopetuksessa, vaan ne ilmoitetaan kohdassa *Kotikunnan maksuosuudet*.

TOTT-raportointikokonaisuudessa vaikeimmin kehitysvammaisten pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaiden kustannusten raportointi on pakollista ainoastaan summatasoisena eli raportointia ei tarvitse tehdä toiminnoittain, mutta summatasoiisiin kustannuksiin tulee kuitenkin sisällyttää yhteisistä toiminnoittaisista kustannuksista suhteelliset osuudet.

Muiden kuin vaikeimmin kehitysvammaisten pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaiden esiopetus

Sisällytä kustannuksiin: Opetuksen järjestäjälle aiheutuneet kokonaiskustannukset pidennetyn oppivelvollisuuden muiden kuin vaikeimmin kehitysvammaisten oppilaiden opetuksen järjestämisestä. Kustannuksiksi luetaan opetuksen, majoituksen, kuljetuksen, ruokailun ja muun oppilashuollon (mm. avustajan) kustannukset sekä osuudet koulun sisäisen hallinnon ja kiinteistöjen ylläpidon kustannuksista.

Toiminnoille kuuluvat vain muiden kuin vaikeimmin kehitysvammaisuuden perusteella pidennetyn oppivelvollisuuden päätöksen saaneiden oppilaiden kokonaiskustannukset. Toiminnoille tulee kirjautua edellä mainituista kustannuksista osuudet, jotka eivät saa sisältyä muille toiminnoille sekä erilliskustannukset (esim. koulunkäyntiavustajan palkkaus, kuljetukset jne.). Kustannuksiin ilmoitetaan sekä varhaiskasvatuksen yhteydessä, että opetustoimen yhteydessä järjestetyn muiden kuin vaikeimmin kehitysvammaisten pidennetyn oppivelvollisuuden päätöksen saaneiden oppilaiden esiopetuksen kustannukset. Mikäli näiden oppilaiden esiopetus järjestetään muuhun opetukseen tai toimintaan integroituna, ilmoitetaan yhteisistä kustannuksista oppilasmäärien suhteessa laskettu osuus kustannuksista.

Pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaalle tulee olla tehtynä hallintopäätös pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin ottamisesta sekä päätös erityisen tuen antamisesta. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan

lapsen oppivelvollisuus alkaa vuotta ennen kuin oppilas aloittaa perusopetuksen oppilaana. Tällöin pidennetyn oppivelvollisuuden päätökseen kirjataan, että oppilaan oppivelvollisuus alkaa 1.8. sinä vuonna, jona hän täyttää 6 vuotta.

Älä sisällytä kustannuksiin: Oppilaan kuntoutuksen järjestämisestä aiheutuneita kustannuksia. Ei myöskään sairaalaopetuksen tai konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun kustannuksia, jotka ilmoitetaan kohdassa *Sairaalaopetus*. Toiminnoille ei sisällytetä säädöksiin tai erillisiin sopimuksiin perustuvia kotikunnan maksuosuuksia eikä muita vastaavia korvauksia silloin, kun oman kunnan oppilas on toisen opetuksen järjestäjän esiopetuksessa, vaan ne ilmoitetaan kohdassa *Kotikunnan maksuosuudet*.

TOTT-raportointikokonaisuudessa muiden kuin vaikeimmin kehitysvammaisten pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaiden kustannusten raportointi on pakollista ainoastaan summatasoisena eli raportointia ei tarvitse tehdä toiminnoittain, mutta summatasoihin kustannuksiin tulee kuitenkin sisällyttää yhteisistä toiminnoittaisista kustannuksista suhteelliset osuudet.

Sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakustannukset

Sisällytä kustannuksiin: Keskitetysti hoidettujen tilojen sisäisiin vuokriin tai vyörytyksiin sisältyvät suunnitelman mukaiset poistot, laskennalliset poistot ja korot sekä muut vastaavat kustannuslaskennalliset erät, jotka eivät saa sisältyä kiinteistöjen ylläpitoon.

Kotikunnan maksuosuudet

Sisällytä kustannuksiin: Säädöksiin ja erillisiin sopimuksiin perustuvat kotikunnan maksuosuudet (esim. maksut kotikuntakorvauksen ylittävistä kustannuksista) sekä kotikuntakorvausmenot (brutto) toiselle opetuksen järjestäjälle. Kotikuntakorvausmenot ilmoitetaan bruttomääräisinä eli niistä EI vähennetä kotikuntakorvaustuloja.

Toiminnon kustannuksiin sisällytetään myös esiopetuksena järjestettävästä sairaalaopetuksesta ja/tai konsultatiivisesta sairaalaopetuspalvelusta maksetut kotikunnan maksuosuudet ja kaikki sopimuskunnan maksamat osakustannukset (esim. kuljetus, tilakustannukset) liittyen yhteistyösopimukseen sekä sijoitetuista oppilaista aiheutuneet kustannukset.

Perusopetus

Perusopetuksen osalta TOTT-taulukoon kirjataan perusopetuksen kustannustiedot riippumatta siitä, missä opetus järjestetään. Perusopetuksen TOTT-taulukossa raportoidaan omina toimintoina myös sairaalaopetuksena annettu perusopetus sekä pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaiden perusopetus, maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten perusopetukseen valmistava opetus sekä aikuislukioissa, kansanopistoissa ja kansalaisopistoissa järjestettävä aikuisten perusopetus sekä perusopetuksen yhteydessä järjestetty tutkintokoulutukseen valmentava koulutus.

Kustannustietojen yleinen rajaus

Perusopetuksen kustannustietoihin ei ilmoiteta perusopetuslain (1136/2003 8 a luku) tarkoittaman koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan kustannuksia, jotka ilmoitetaan erikseen TOTT-raportointikokonaisuuden taulukossa kohdassa **k-t16.02 Tietoja perusopetuslain mukaisen koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan taloudesta ja toiminnasta**. Perusopetuksen kustannustietoihin sisällytetään kirjanpidon mukaiset perusopetuksen käyttötalouden toimintakulut ja vyörytyserät lukuun ottamatta

omaan käyttöön valmistuksen menoja. Lisäksi kustannustietoihin sisällytetään sellaiset investointimenot, joiden arvioidut kokonaiskustannukset alittavat perustamishankkeelle säädetyn vähimmäismäärän (RahA 1766/2009, alle 400 000 euroa ilman alv). Toiminnoittaisten kustannustietojen tulee vastata kahden syksyn tilastointipäivän (20.9.) oppilasmäärätietojen keskiarvoa, lukuun ottamatta kotikuntakorvausmenoja, jotka perustuvat vuodenvaihteen tietoihin. Toiminnoittaisia kustannuksia siis ilmoitetaan silloin kun perusopetus järjestetään omana tuotantona.

Kululajierittelyt

TOTT-aulukossa perusopetuksen toimintakulut ilmoitetaan toiminnoittaisten rivien sarakkeilla *Kaikki toimintakulut ja Josta: henkilöstökulut*. Henkilöstökulut sisältävät palkat ja palkkiot, eläkekulut sekä muut henkilösivukulut. Näiden tulee vastata opetuksen järjestäjän perusopetuksen henkilöstökustannuksia.

Muita kuluja, jotka sisällytetään toimintakuluihin ovat materiaalien ja palveluiden ostot (mm. henkilöstön vuokraus) sekä muut kulut. Muihin kuluihin ei tule sisällyttää omaan käyttöön valmistuksen menoja. Kulut ilmoitetaan ilman palautusjärjestelmän piiriin kuuluvia arvonlisäveroja.

Pienet hankkeet

TOTT-lomakkeella kysytään erikseen investointeihin (palveluluokka: Perusopetus) sisältyvät valtioneuvoston asetuksella säädetyn euromäärän (RahA 1766/2009, 400 000 euroa ilman alv) alittavat ns. pienet hankkeet. Raja on hankekohtainen.

Kustannusten kohdistaminen toiminnoille

Toiminnoittaisiin kustannuksiin sisällytetään ao. toiminnon osuus perusopetuksen oppilaiden kustannuksista, pois lukien sairaalaopetus, pidennetyn oppivelvollisuuden vaikeimmin kehitysvammaisten ja muusta syystä pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden opetus, perusopetukseen valmistava opetus, aikuisten perusopetus sekä tutkintokoulutukseen valmentava koulutus.

TOTT-aulukossa sairaalaopetuksen (ml. konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu), pidennetyn oppivelvollisuuden vaikeimmin kehitysvammaisten opetuksen ja muusta syystä pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden opetuksen, perusopetukseen valmistavan opetuksen, aikuisten perusopetuksen sekä tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen kustannukset kirjataan omille toiminnoilleen, joille kirjataan ko. opetuksien kokonaiskustannukset. Näiden opetuksien oppilaista ja opiskelijoista aiheutuneita kustannuksia ei saa sisällyttää perusopetuksen toiminnoille. Muulta yhteisöltä ostopalveluna hankittu perusopetus kirjataan toiminnoittain. Toiminnoittainen jaottelu pyydetään tarvittaessa palveluntuottajalta. Mikäli järjestämisvastuu on siirtynyt toiselle opetuksen järjestäjälle, kirjataan kotikuntakorvausmeno sekä muut korvauksen ylittävät kulut *Kotikuntien maksuosuuksiin*.

Opetus

Sisällytä *Opetus*-kohtaan seuraavien toimintojen kustannukset:

- opetus ja siihen välittömästi liittyvä toiminta
- tuki- ja erityisopetus
- vuosisuunnitelman mukainen kerhotoiminta
- opetuksen ja oppilaan ohjaus
- vuosisuunnitelman mukainen leirikoulu tai luokkaretki (joka ei ole vapaa-ajan toimintaa)
- opettajien henkilöstökoulutus
- opetukseen liittyvien materiaalien ja palvelujen ostot, koneiden ja kalusteiden huolto ja vuokrat

- muut kuin kodin ja koulun väliset kuljetuskustannukset
- rehtorien palkkauksesta opetustoiminnan osuus
- opetukseen tai sen laatuun liittyvät hankkeet

Rehtorien, apulais-, vara- sekä aluerehtorien palkkauksesta opetusvelvollisuuden mukainen osuus ilmoitetaan opetukseen ja muu osa palkkauksesta sisäiseen hallintoon. Rehtorin palkasta opetukseen kirjattava osuus saadaan, kun rehtorin opetusvelvollisuus jaetaan opettajan keskimääräisellä opetusvelvollisuudella (OVTES:n mukainen) ja kerrotaan tulos rehtorin vuosipalkalla. Jakajana voidaan tarpeen vaatiessa käyttää tietyn aineopettajan viikoittaista opetusvelvollisuutta, mikäli rehtori on opettanut vain tiettyä ainetta.

Opetukseen kirjataan myös kaikki hankkeet, jotka liittyvät suoraan opetukseen tai opetuksen laatuun (mm. henkilöstön kehittämiseen liittyvät). Myös erillisrahoitusta vastaavat kustannukset ilmoitetaan kokonaisuudessaan.

Älä sisällytä kustannuksiin: Koulunkäyntiavustajien henkilöstökustannuksia ei sisällytetä opetuksen kustannuksiin vaan toiminnolle *Muu oppilashuolto*. Opetus-toiminnolle ei myöskään sisällytetä sairaalaopetuksen (ml. konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu), pidennetyn oppivelvollisuuden vaikeimmin kehitysvammaisten opetuksen ja muusta syystä pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden opetuksen, perusopetukseen valmistavan opetuksen, aikuisten perusopetuksen sekä tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen kustannuksia, vaan ne kirjataan omille toiminnoilleen, joille kirjataan ko. opetuksien kokonaiskustannukset.

Perusopetuksen yhteydessä järjestettävän tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen opiskelijoiden, jotka ovat perusopetuksen oppimäärää suorittaessaan ja perusopetuksen päättyessä olleet pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä, kokonaiskustannukset ilmoitetaan vuoden 2025 taksonomian mukaisessa TOTT-taulukossa *Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen* toiminnolla. Perusopetuksen yhteydessä on tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta (TUVA) voitu 1.8.2022 alkaen järjestää vain muusta syystä kuin vaikean kehitysvammaisuuden takia pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleville opiskelijoille.

Opetuksen kustannuksiin ei myöskään sisällytetä opetuksen osuutta kiinteistökustannuksista, vaan opetukseen kiinteistökustannukset ilmoitetaan kohdassa *Kiinteistöjen ylläpito*.

Majoitus ja kuljetus

Sisällytä kustannuksiin: Kaikki oppilaskotien käyttökustannukset siltä osin kuin kustannukset aiheutuvat perusopetuksen oppilaiden majoittamisesta (esim. henkilökunnan palkkauskustannukset, materiaalin ostot, vuokrat, muut oppilaskotien ylläpitokulut ja majoitukseen liittyvät kulut). Perusopetuksen oppilaiden yksityismajoituksesta aiheutuneet maksut kokonaisuudessaan. Kodin ja koulun välisistä koulukuljetuksista sekä kuljetus- ja saattoavustuksista opetuksen järjestäjälle aiheutuneet käyttökustannukset.

Älä sisällytä kustannuksiin: Luokkaretkiin, uimahalli- tai muihin käynteihin yms. opetukseen liittyviä kuljetuksia, jotka ilmoitetaan opetuksen toiminnolla (muut kuin kodin ja koulun väliset). Pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaille järjestetyn perusopetuksen majoitus- ja kuljetuskustannuksia, jotka ilmoitetaan omilla toiminnoillaan *Vaikeimmin kehitysvammaisten perusopetus* ja *Muiden kuin vaikeimmin kehitysvammaisten pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaiden perusopetus*. Samoin perusopetukseen valmistavan opetuksen, aikuisten perusopetuksen ja tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen majoitus- ja kuljetuskustannukset sisällytetään toiminnoille *Perusopetukseen valmistava opetus*, *Aikuisten perusopetus* ja *Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus*.

Perusopetuksen majoitus- ja kuljetuskustannuksiin ei myöskään sisällytetä lukiokoulutuksen majoituskustannuksia, jotka sisällytetään lukiokoulutuksen kustannuksiin lukiokoulutuksen ohjeen mukaisesti.

Ruokailu

Sisällytä perusopetuksen *Ruokailu*-kohtaan:

Perusopetukseen osallistuneille järjestetystä ruokailusta aiheutuneet kokonaiskustannukset:

- ruokailuhenkilöstön palkat lakisääteisine sivukuluineen
- elintarvikkeet
- kalusto ja laitteet
- kuljetukset sekä muut ruokailun järjestämiseen liittyvät kustannukset
- muilta ostetut ateriat.

Ruokailukustannuksiin saa lukea vain perusopetuksen ruokailukustannukset (ei esim. esiopetuksen, lukiokoulutuksen tai aamu- ja iltapäivätoiminnan ruokailukustannuksia). Milloin perusopetuksen ruokala tarjoaa ateriat myös toisen koulutusmuodon oppilaille (esimerkiksi lukiolaisille), jaetaan ruokailun kustannukset eri koulutusmuotojen kesken ruokailuun osallistuvien oppilaiden määrien suhteessa. *Ruokailu*-toiminnolla ilmoitetaan ainoastaan perusopetuksen oppilaiden osuus ruokailun kustannuksista.

Älä sisällytä kustannuksiin: Pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaille järjestetyn perusopetuksen ruokailukustannuksia, jotka ilmoitetaan omilla toiminnoillaan *Vaikeimmin kehitysvammaisten perusopetus* ja *Muiden kuin vaikeimmin kehitysvammaisten pidennetyn oppivelvollisuuden perusopetus*. Samoin perusopetukseen valmistavan opetuksen, aikuisten perusopetuksen ja tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen ruokailukustannukset sisällytetään ruokailuun osallistuneiden oppilasmäärien suhteessa toiminnoille *Perusopetukseen valmistava opetus*, *Aikuisten perusopetus* ja *Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus*.

Ruokailu-toiminnolle ei sisällytetä kiinteistöstä (keittiöt) aiheutuvia kustannuksia, jotka ilmoitetaan kohdassa *Kiinteistöjen ylläpito*. Ulkopuoliselta tuottajalta ostetusta aterian hinnasta tulisi myös erottaa kiinteistökustannusten osuus kohtaan *Kiinteistöjen ylläpito*. Ellei erottelua saada tuottajalta, voidaan ateriakustannus kirjata kokonaisuudessaan ruokailuun. Toisille koulutusmuodoille tuotettujen aterioiden kustannukset tulee kohdistaa suorina kulunsiirtoina oikeille palveluluokille ja edelleen TOTT-taulukkokokonaisuudessa omille taulukoille, jolloin perusopetukseen jää ainoastaan perusopetuksen osuus kustannuksista. Vaihtoehtoisesti voidaan menetellä siten, että hallinnollisesti perusopetukseen kuuluva keskuskeittiö kirjataan käyttötalousosassa palveluluokalle Tukipalvelu, josta kuluja jaetaan vyörytyksin tai sisäisenä palvelun ostona oikeille palveluille.

Muu oppilashuolto

Sisällytä kustannuksiin: Muu oppilashuolto lukuun ottamatta ruokailua, majoitusta ja kuljetusta. Muun oppilashuollon kustannuksia ovat esim. koulunkäyntiavustajien palkat muun kuin pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaiden opetuksen osalta, oppilashuoltoryhmän toiminta, oppilaiden tapaturmien hoidosta aiheutuneet kulut, oppilaiden tapaturmavakuutusmaksut ja oppilastestaukset (esim. lukitestit).

Älä sisällytä kustannuksiin: Pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaille järjestetyn perusopetuksen muun oppilashuollon kustannuksia, jotka ilmoitetaan omilla toiminnoillaan *Vaikeimmin kehitysvammaisten perusopetus* ja *Muiden kuin vaikeimmin kehitysvammaisten pidennetyn oppivelvollisuuden perusopetus*. Samoin perusopetukseen valmistavan opetuksen, aikuisten perusopetuksen ja tutkintokoulutukseen

valmentavan koulutuksen muun oppilashuollon kustannukset sisällytetään toiminnoille *Perusopetukseen valmistava opetus, Aikuisten perusopetus ja Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus*.

Muun oppilashuollon kohtaan ei tule sisällyttää terveydenhuoltolain eikä oppilas- ja opiskelijahuoltolain alaista yksilökohtaisen opiskeluhoollon toimintaa (esim. kouluterveydenhuollosta, koulupsykologista ja koulukuraattorista aiheutuneet kustannukset). Nämä kustannukset eivät kirjaudu lainkaan perusopetuksen palveluluokalle eivätkä siten myöskään TOTT-taulukon toiminnolle.

Hallinto

Sisällytä kustannuksiin: Opetuksen järjestäjän perusopetuksen järjestämisestä aiheutuneet hallinnon kustannukset, kuten sisäisen hallinnon palkat lakisääteisine sivukuluineen, eläkkeet, materiaalien ja palvelujen ostot, koneiden ja kaluston vuokrat, koulujen johtokuntien kokouspalkkiot ja muut koulujen sisäiseen toimintaan liittyvät kustannukset, joita ei voida lukea edellä mainittuihin toimintoihin. Rehtorien palkkauksista tässä ilmoitetaan se osuus, joka ei ole opetusta. Rehtorin palkkauksesta muun kuin opetuksen osuus voidaan erottaa edellä opetuksen toimintokuvauksessa esitetyllä tavalla.

Perusopetukseen vyörytetty keskitetysti hoidetut talous- ja henkilöstöhallinnon, hankintapalvelun, tietohuollon, arkistoinnin tai lakipalveluiden kulut kirjataan TOTT-taulukossa *Hallinto*-toiminnolle. Kaikki perusopetuksen palveluluokalle (käyttötalous) kohdistetut hallintokulut. Tähän sisältyy mm. perusopetuksen osuus opetuslautakunnan, sivistystoimen johtajan ja opetusviraston kuluista.

Älä sisällytä kustannuksiin: Pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaille järjestetyn perusopetuksen hallinnon kustannuksia, vaan ne sisällytetään toimintojen *Vaikeimmin kehitysvammaisten perusopetus ja Muiden kuin vaikeimmin kehitysvammaisten pidennetyn oppivelvollisuuden perusopetus* kustannuksiin. Samoin perusopetukseen valmistavan opetuksen, aikuisten perusopetuksen ja tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen hallintokustannukset sisällytetään toiminnoille *Perusopetukseen valmistava opetus, Aikuisten perusopetus ja Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus*.

Hallinnon kustannuksiin ei lueta kunnanhallituksen, -valtuuston tai muun vastaavan keskushallintoelimen kustannuksia, elleivät ne kohdistu välittömästi perusopetuksen järjestämiseen.

Kiinteistöjen ylläpito

Sisällytä kustannuksiin: Koulujen fyysisen ympäristön sekä turvallisuuden huoltoon liittyvät kustannukset. Tämä koskee myös kiinteistöjä välittömästi palvelevan tontin ja kadun kunnossapitokustannuksia. Kustannuksiin luetaan kiinteistöhenkilökunnan palkat sivukuluineen, eläkkeet, materiaalin ja palvelujen ostot, vuokrat ja muut kiinteistöjen hoitoon sekä ylläpitoon liittyvät kustannukset. Kiinteistöhenkilökuntaa ovat mm. talonmies ja vahti-, virasto- ja erikoisvahtimestarit, kouluisännät, kalustonkorjaajat ja -huoltajat. Mikäli vahtimestari, kouluisäntä, virasto- tai erikoisvahtimestari hoitaa kiinteistön huoltoon sekä hallintoon liittyviä tehtäviä, voidaan aiheutuneet kustannukset kirjata kokonaan työntekijän laajimman tehtävän mukaan joko *Kiinteistöjen ylläpitoon* tai *Hallintoon*. Mikäli kiinteistöjen ylläpito on hoidettu toisen hallintokunnan tai yksikön toimesta keskitetysti ja käytetään sisäistä laskutusta tai vyöryttämistä, otetaan sisäinen laskutus tai vyörytys erä edellä olevassa laajuudessa tässä kohdassa huomioon ilman suunnitelman mukaisia poistoja. Tässä tapauksessa henkilöstökustannuksia ei eritellä Henkilöstökulut -sarakeelle.

Älä sisällytä kustannuksiin: Jos sisäiseen vuokraan sisältyy suunnitelman mukaisia poistoja, laskennallisia poistoja, laskennallisia korkoja tai muita vastaavia kustannuslaskennallisia eriä, näitä ei sisällytetä kiinteistöjen ylläpitoon, vaan ne merkitään kohtaan *Sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakustannukset*.

Kiinteistökustannuksiin ei lueta pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaille järjestetyn perusopetuksen kiinteistökustannuksia, vaan ne sisällytetään toimintojen *Vaikeimmin kehitysvammaisten perusopetus ja Muiden kuin vaikeimmin kehitysvammaisten pidennetyn oppivelvollisuuden perusopetus* kokonaiskustannuksiin. Samoin perusopetukseen valmistavan opetuksen, aikuisten perusopetuksen ja tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen kiinteistökustannukset sisällytetään toiminnoille *Perusopetukseen valmistava opetus, Aikuisten perusopetus ja Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus*.

Kiinteistöissä sijaitsevien opettajien ja muun henkilökunnan asuntojen sekä ulkopuolisille vuokrattujen asuntojen ja muiden tilojen osuutta kustannuksista ei saa sisällyttää TOTT-taulukon kiinteistökustannuksiin, vaan nämä kustannukset tulee kohdentaa käyttötaloudessa palveluluokille Tilavuokrauspalvelut- ja asuntojen vuokrauspalvelut.

Sairaalaopetus

Sisällytä kustannuksiin: Sairaalaopetuksen järjestäjälle aiheutuneet kokonaiskustannukset perusopetuslain 4 a §:n mukaisesta sairaalaopetuksesta, joka on järjestetty erikoissairaanhoidossa sairaalassa potilaana oleville tai erikoissairaanhoidon avohoidon piirissä oleville perusopetuksen oppilaille. Sairaalaopetuksen kustannuksiin sisällytetään myös 1.8.-31.12.2025 väliseltä ajalta perusopetuslain 4 a §:n mukaisen konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun kokonaiskustannukset palvelun järjestäjän osalta. Sairaalaopetuksen kustannuksiin sisällytetään myös sairaalaopetuksessa olevan oppilaan koulumatkakuljetuksen järjestäminen kodin ja opetuspaikan välillä sekä perusopetuslain 4 a §:n 3 momentin mukaisista konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun ja oppilaan siirtymisen kannalta välttämättömän opetuksen tuen kustannukset oppilaan siirtyessä perusopetuslain 4 a § 1 momentissa tarkoitettuun opetukseen ja takaisin.

Vain sairaalan sijaintikunta tai erikoissairaanhoidon muun toimintayksikön sijaintikunta ilmoittaa tässä sairaalaopetuksen ja konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun kustannukset yhdeksänvuotisen perusopetuksen ja perusopetuksen pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaiden osalta.

sisällytä kustannuksiin: Oppilaan kotikunta ei ilmoita tässä sairaalaopetuksesta tai konsultatiivisesta sairaalaopetuspalvelusta aiheutuvia kustannuksia, jos kunnassa ei ole sairaalakoulua tai erikoissairaanhoidon muun toimintayksikön opetuspistettä, vaan ne ilmoitetaan kohdassa *Kotikunnan maksuosuudet*. Oppilaan kotikunta ei ilmoita tässä tukitoimista maksettuja kustannuksia, vaan ne ilmoitetaan kohdassa *Kotikunnan maksuosuudet*. Tässä ei ilmoiteta oppilaan kuntoutuksen tai terveydenhoidon järjestämisestä eikä niihin liittyvistä kuljetuksista aiheutuneita kustannuksia.

Pidennetyn oppivelvollisuuden vaikeimmin kehitysvammaisten perusopetus

Sisällytä kustannuksiin: Pidennetyn oppivelvollisuuden päätöksen saaneiden vaikeimmin kehitysvammaisten oppilaiden perusopetuksen järjestämisestä opetuksen järjestäjälle aiheutuneet kokonaiskustannukset. Opetuksen järjestämisestä aiheutuneiksi kustannuksiksi luetaan opetuksen, majoituksen ja kuljetuksen, ruokailun, muun oppilashuollon (mm. avustajan kustannukset) sekä osuudet koulun sisäisen hallinnon ja kiinteistöjen ylläpidon kustannuksista.

Kirjaa vain pidennetyn oppivelvollisuuden päätöksen saaneiden vaikeimmin kehitysvammaisten oppilaiden edellä mainitut kustannukset, jotka eivät saa sisältyä muille toiminnoille. Mikäli vaikeimmin kehitysvammaisten opetus järjestetään muuhun opetukseen tai toimintaan integroituna, ilmoitetaan yhteisistä kustannuksista oppilasmäärien suhteessa laskettu osuus kustannuksista sekä kaikki vaikeimmin kehitysvammaisten oppilaiden erilliskustannukset (esim. koulunkäyntiavustajan palkkaus, kuljetukset jne.).

Pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaalle tulee olla tehtynä hallintopäätös pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin ottamisesta sekä päätös erityisen tuen antamisesta. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan lapsen oppivelvollisuus alkaa vuotta ennen kuin oppilas aloittaa perusopetuksen oppilaana. Tällöin pidennetyn oppivelvollisuuden päätökseen kirjataan, että oppilaan oppivelvollisuus alkaa 1.8. sinä vuonna, jona hän täyttää 6 vuotta.

Älä sisällytä kustannuksiin: Oppilaan kuntoutuksen järjestämisestä aiheutuneita kustannuksia. Ei myöskään sairaalaopetuksen tai konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun kustannuksia, jotka ilmoitetaan kohdassa Sairaalaopetus. Tässä ei ilmoiteta säädöksiin tai erillisiin sopimuksiin perustuvia kotikunnan maksuosuuksia eikä muita vastaavia korvauksia silloin, kun oman kunnan oppilas on toisen opetuksen järjestäjän opetuksessa, vaan ne ilmoitetaan kohdassa *Kotikunnan maksuosuudet*.

Muiden kuin vaikeimmin kehitysvammaisten pidennetyn oppivelvollisuuden perusopetus

Sisällytä kustannuksiin: Pidennetyn oppivelvollisuuden päätöksen saaneiden muiden kuin vaikeimmin kehitysvammaisten oppilaiden perusopetuksen järjestämisestä opetuksen järjestäjälle aiheutuneet kokonaiskustannukset. Opetuksen järjestämisestä aiheutuneiksi kustannuksiksi luetaan opetuksen, majoituksen ja kuljetuksen, ruokailun, muun oppilashuollon (mm. avustajan kustannukset) sekä osuudet koulun sisäisen hallinnon ja kiinteistöjen ylläpidon kustannuksista.

Kirjaa vain muiden kuin vaikeimmin kehitysvammaisten pidennetyn oppivelvollisuuden hallintopäätöksen saaneiden oppilaiden edellä mainitut kustannukset, jotka eivät saa sisältyä muille toiminnoille. Mikäli muiden kuin vaikeimmin kehitysvammaisten pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaiden opetus järjestetään muuhun opetukseen tai toimintaan integroituna, ilmoitetaan yhteisistä kustannuksista oppilasmäärien suhteessa laskettu osuus kustannuksista sekä näiden oppilaiden erilliskustannukset (esim. koulunkäyntiavustajan palkkaus, kuljetukset jne.).

Pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaalle tulee olla tehtynä hallintopäätös pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin ottamisesta sekä päätös erityisen tuen antamisesta. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan lapsen oppivelvollisuus alkaa vuotta ennen kuin oppilas aloittaa perusopetuksen oppilaana. Tällöin pidennetyn oppivelvollisuuden päätökseen kirjataan, että oppilaan oppivelvollisuus alkaa 1.8. sinä vuonna, jona hän täyttää 6 vuotta.

Älä sisällytä kustannuksiin: Oppilaan kuntoutuksen järjestämisestä aiheutuneita kustannuksia. Ei myöskään sairaalaopetuksen tai konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun kustannuksia, jotka ilmoitetaan toiminnoille *Sairaalaopetus*. Toiminnoille ei myöskään sisällytetä säädöksiin tai erillisiin sopimuksiin perustuvia kotikunnan maksuosuuksia eikä muita vastaavia korvauksia silloin, kun oman kunnan oppilas on toisen opetuksen järjestäjän opetuksessa, vaan ne ilmoitetaan kohdassa *Kotikunnan maksuosuudet*.

Perusopetukseen valmistava opetus

Perusopetuslain 5 §:n mukaisen esi- ja perusopetusikäisille maahanmuuttajataustaisille tarkoitetun perusopetukseen valmistavan opetuksen järjestäjälle aiheutuneet kokonaiskustannukset. Muuhun opetukseen tai toimintaan integroiduista valmistavan opetuksen oppilaista ilmoitetaan oppilasmäärien suhteessa laskettu osuus yhteisistä kustannuksista sekä muut erilliset kustannukset. Opetuksen järjestämisestä aiheutuneiksi kustannuksiksi luetaan opetuksen, majoituksen ja kuljetuksen, ruokailun, muun oppilashuollon, hallinnon ja kiinteistöjen ylläpidon kustannukset.

Perusopetuksen yhteydessä järjestetty tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (TUVA)

Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen kustannuksiin kirjataan perusopetuksen järjestämisluvan yhteydessä järjestetyn tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen kustannukset toiminnoittain. Myös perusopetuksen yhteydessä järjestetyn TUVA-koulutuksen pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaiden kaikki perusopetuksen palveluluokalle kuuluvat kustannukset ilmoitetaan toiminnoittain lomakkeella *Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus*.

Perusopetuksen järjestämisluvan yhteydessä järjestettävää tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta voidaan järjestää muille kuin vaikeimmin kehitysvammaisille pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaille. Sen sijaan vaikeimmin kehitysvammaisten pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaiden tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta voivat järjestää vain ne ammatillisen koulutuksen järjestäjät, joilla on ollut 31.7.2022 järjestämislupa ammatilliseen koulutukseen valmentavaan koulutukseen (VALMA).

Perusopetuksen järjestämisluvan yhteydessä järjestettävän tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen kustannuksiin sisällytetään myös ostopalveluna hankitut lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opinnot, jotka kuuluvat opiskelijoiden tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen opintoihin.

Kun tutkintokoulutukseen valmentava koulutus on järjestetty lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen yhteyteen myönnetyn järjestämisluvan mukaisesti ja opiskelijan tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen opintoihin on kuulunut myös perusopetuksen opintoja, niin tällöin kyseessä olevat perusopetuksen kustannukset eivät ole perusopetuksen järjestäjän valtionosuusjärjestelmän kustannuksia, vaan nämä kustannukset sisällytetään toiminnolle *Valtionosuusjärjestelmään kuulumaton*.

Aikuisten perusopetus (lasten ja nuorten perusopetuksiin ylittäneet)

Perusopetuslain 46 §:ssä tarkoitetun aikuisten perusopetuksesta opetuksen järjestäjälle aiheutuneet kokonaiskustannukset. Muuhun opetukseen tai toimintaan integroiduista oppivelvollisuusiän ylittäneistä opiskelijoista ilmoitetaan opiskelijamäärien suhteessa laskettu osuus yhteisistä kustannuksista sekä muut erilliset kustannukset. Opetuksen järjestämisestä aiheutuneiksi kustannuksiksi luetaan opetuksen, majoituksen ja kuljetuksen, ruokailun, muun oppilashuollon, hallinnon ja kiinteistöjen ylläpidon kustannukset. Aikuisten perusopetuksen kustannuksiin ei sisällytetä perusopetuksen aineopetuksen yksittäisten oppiaineiden kurssien järjestämisen kustannuksia, vaan ne ilmoitetaan toimintoihin jaettuihin perusopetuksen kustannuksiin.

Sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakustannukset

Sisällytä kustannuksiin: Keskitetysti hoidettujen tilojen sisäisiin vuokriin tai vyörytyksiin sisältyvät suunnitelman mukaiset poistot, laskennalliset poistot ja korot ja muut vastaavat kustannuslaskennalliset erät, jotka eivät saa sisältyä kiinteistöjen ylläpitoon.

Kotikunnan maksusuudet

Sisällytä kustannuksiin: Säädöksiin ja erillisiin sopimuksiin perustuvat kotikunnan maksusuudet sekä kotikuntakorvausmenot toiselle opetuksen järjestäjälle. Kotikuntakorvausmenot ilmoitetaan bruttomääräisinä eli niistä EI vähennetä kotikuntakorvaustuloja. Myös perusopetuksena järjestetystä sairaala-, koulukoti- tai lastensuojelun vuoksi sijoitettujen oppilaiden opetuksesta maksetut todellisiin kustannuksiin perustuvat kotikuntakorvaukset. Tässä ilmoitetaan myös kaikki sopimuskunnan maksamat osakustannukset (esim. kuljetus, tilakustannukset) liittyen yhteistyösopimukseen.

Perusopetuslain mukainen aamu- ja iltapäivätoiminta

TOTT-taulukkoon kirjataan kunnan järjestämän, perusopetuslain (1136/2003 8 a luku) edellytykset täyttävän koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan käyttökulut ja tuotot. Lain edellyttämällä toiminnalla tarkoitetaan **570 tuntia** tai vaihtoehtoisesti **760 tuntia** (keskimäärin 3 tai 4 tuntia/päivä) **koulun työvuoden aikana** järjestettyä **tai** sitä **laajempaa toteutettua** toimintaa. Kunta voi järjestää toimintaa kunnassa sijaitsevien koulujen 1. ja 2. vuosiluokan oppilaille sekä vuosiluokkien 3.–9. oppilaille seuraavasti:

- 31.8.2026 asti perusopetuslain 17 §:n 1 momentissa tarkoitetuille erityisen tuen oppilaille sekä
- 1.8.2025 alkaen perusopetuslain 20 c § tarkoitetuille oppilaille, joille on tehty 20 c § mukainen kirjallinen päätös oppilaskohtaisista tukitoimista.

Kunta ilmoittaa tiedot erikseen oman toiminnan, ostopalveluna hankitun ja kunnan avustaman toiminnan osalta. Käyttökulut jaetaan sarakkeilla kululajeihin Henkilöstökulut, Muut kulut ja Arvonlisävero. Arvonlisävero-sarakkeelle jaotellaan ostoihin sisältyneet palautusjärjestelmän piiriin kuuluvat kirjanpidon mukaiset arvonlisäverot. Tuotot jaotellaan tuottolajeihin Maksutuotot ja Muut tuotot. Toimintaan saatua valtionosuutta ei ilmoiteta TOTT-taulukossa. Maksuilla tarkoitetaan toimintaan osallistuvilta oppilailta perittyjä maksuja, joiden tulee sisältyä aamu- ja iltapäivätoiminnan palveluluokan maksuihin (käyttötaloudessa).

Kustannuksiin ja tuottoihin ei ilmoiteta sitä osuutta aamu- ja iltapäivätoiminnasta, joka on annettu taiteen perusopetuksena (omalla palveluluokallaan *Taiteen perusopetus*) eikä sitä osuutta, joka on annettu perusopetuksen vuosisuunnitelman mukaisena kerhotoimintana.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan kuljetuksista aiheutuneet kustannukset ilmoitetaan myös TOTT-taulukon kustannuksiin.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan kustannuksiin ei ilmoiteta ns. pieniä hankkeita.

Omana toimintana

Kunnan itse järjestämästä toiminnasta aiheutuneet henkilöstökulut (ohjaajat, koordinaattorit, muu henkilöstö), muut kulut (esim. tarvikkeet, välineet, välipala, osuus hallinto- ja kiinteistökuluista) sekä ostoihin sisältyneet palautusjärjestelmän piiriin kuuluvat arvonlisäverot.

Maksut -kohdassa ilmoitetaan **kunnalle tuloutetut**, toimintaan osallistuvilta oppilailta perityt maksut; Aamu- ja iltapäivätoiminnasta voidaan määrätä kuukausimaksu. Kunta päättää aamu- ja iltapäivätoiminnasta perittävien kuukausimaksujen määrästä. Maksu saa olla 570 tunnin osalta enintään 120 euroa ja 760 tunnin osalta enintään 160 euroa.

Oman toiminnan kustannusten tulee vastata syksyn tiedonkeruissa ilmoitettuja oman toiminnan ohjaustunteja. Ohjaustunnit kerätään Opetushallituksen syksyn perustietokyselyssä, ks.

<https://www.oph.fi/fi/palvelut/valtionosuusjarjestelman-tiedonkeruut>

Ostopalveluna

Kunnan ostopalveluna hankkiman aamu- ja iltapäivätoiminnan käyttökulut ilmoitetaan sarakkeessa *Muut kulut* ilman arvonlisäveroa ja ostolaskuun sisältynyt arvonlisävero erikseen omassa kohdassaan.

Tässä ilmoitetaan myös ostopalvelutoimintaan liittyvät kunnan omat kustannukset, esim. koordinaattorin henkilöstökustannukset, tilakustannukset, välipalakustannukset yms. Oman koordinaattorin henkilöstökulut ilmoitetaan *Henkilöstökulut* -sarakkeella, vaikka palvelu olisi muuten toteutettu ostopalveluna.

Maksut -kohdassa ilmoitetaan **kunnalle tuloutetut**, toimintaan osallistuvilta oppilailta perityt maksut; Aamu- ja iltapäivätoiminnasta voidaan määrätä kuukausimaksu. Kunta päättää aamu- ja iltapäivätoiminnasta perittävien kuukausimaksujen määrästä. Maksu saa olla 570 tunnin osalta enintään 120 euroa ja 760 tunnin osalta enintään 160 euroa.

Ostopalvelun kustannusten tulee vastata syksyn tiedonkeruissa ilmoitettuja ostopalvelun ohjaustunteja.

Avustettuna toimintana

Kunnan myöntämä avustus lain edellytykset täyttävän aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelman mukaiselle järjestäjälle ilmoitetaan sarakkeella *Muut kulut*.

Tässä ilmoitetaan myös avustettavaan toimintaan liittyvät kunnan omat kustannukset, esim. koordinaattorin henkilöstökustannukset, tilakustannukset, välipalakustannukset yms.

Maksut -kohdassa ilmoitetaan **kunnalle tuloutetut**, toimintaan osallistuvilta oppilailta perityt maksut; Kunta päättää aamu- ja iltapäivätoiminnasta perittävien kuukausimaksujen määrästä. Maksu saa olla 570 tunnin osalta enintään 120 euroa ja 760 tunnin osalta enintään 160 euroa.

Avustetun toiminnan kustannusten tulee vastata syksyn tiedonkeruissa ilmoitettuja avustetun toiminnan ohjaustunteja.

Pienet hankkeet

Lomakkeella kysytään erikseen investointeihin sisältyvät valtioneuvoston asetuksella säädetyn euromäärän (RahA 1766/2009, 400 000 euroa ilman alv.) alittavat ns. pienet hankkeet, joihin ei ole saatu erillistä perustamishankkeen valtiosuutta. Ilmoita pieniin hankkeisiin kaikki tilivuoden pienet hankkeet yhteensä perusopetuksen osalta (pl. aamu- ja iltapäivätoiminta). Raja on hankekohtainen.

Pienet hankkeet sisältyvät investointiosan *Perusopetus* -palveluluokan investointeihin.

Lukiokoulutus

Lukiokoulutuksen kustannuksiin sisällytetään myös lukiokoulutuksen yhteyteen myönnetyn järjestämisluvan mukaisen tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen kustannukset. Lomakkeelle sisällytetään koulutuksen järjestäjän kaikki lukiokoulutuksen kustannukset riippumatta siitä, missä koulutus järjestetään. Myös kansanopistoissa ja kansalaisopistoissa järjestettävän lukiokoulutuksen sekä lukion aineopiskelun kustannukset sisällytetään tietoihin.

Älä sisällytä kustannuksiin: Aikuislukiossa järjestettävän perusopetuksen kustannukset ilmoitetaan Perusopetuksen lomakkeella.

TOTT-lomakkeen rakenne

Lukiokoulutuksen kustannukset (Yleinen lukiokoulutus) eritellään TOTT-lomakkeella kahteen eri luokkaan:

- Valtionosuusjärjestelmään kuuluviin kustannuksiin
- Valtionosuusjärjestelmään kuulumattomiin kustannuksiin

Valtionosuusjärjestelmään kuuluvat (= valtionosuuspohjaan kuuluvat) kustannukset eritellään toiminnoittain. Ilmoitetuista toiminnoittaisista kustannuksista eritellään vielä lukiokoulutuksen yhteyteen myönnetyn järjestämisluvan mukaisen tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen kustannukset ja nämä kustannukset yhteensä ilmoitetaan omalla rivillään R0110.

Valtionosuusjärjestelmään kuulumattomat kustannukset ilmoitetaan omalla rivillään R0120.

Valtionosuusjärjestelmään kuulumattomiin kustannuksiin ei sisällytetä kuitenkaan sisäisiin vuokriin sisältyviä pääomakustannuksia eikä kotikunnan maksuosuuksia lukiokoulutuksen järjestämisestä.

Sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakustannukset kirjataan lukiokoulutuksen TOTT-lomakkeella ainoastaan riville R0130. Kotikunnan maksosuudet kirjataan ainoastaan lomakkeen riville R0140.

Kustannuspohjan yleinen raja

Valtionosuusjärjestelmään kuuluviin kustannuksiin (valtionosuuden kustannuspohjaan) sisällytetään kirjanpidon mukaiset lukiokoulutuksen **käyttötalouden toimintakulut ja vyörytyserät** lukuun ottamatta omaan käyttöön valmistuksen menoja. Lisäksi lukiokoulutuksen valtionosuuspohjaan kuuluvat sellaiset investointimenot, joiden arvioidut kokonaiskustannukset alittavat perustamishankkeelle säädetyn vähimmäismäärän (RahA 1766/2009, alle 400 000 euroa ilman alv) ja hankkeeseen ei ole saatu erillistä perustamishankkeen valtionavustusta. Valtionosuuden kustannuspohjaan kuuluvat myös ilman euromääräistä ylärajaa oppivelvollisuuslain mukaan opiskelijoille tarjottujen maksuttomien oppimateriaalien ja välineiden kaikki hankintakustannukset.

Valtionosuusjärjestelmään kuuluviin kustannuksiin (valtionosuuden kustannuspohjaan) ei saa sisällyttää opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) 31 §:ssä mainittuja yksikköhintojen laskennassa huomiotta jätettäviä kustannuksia.

Rahoituslain (1705/2009) 44 §:n perusteella myönnettyä harkinnanvaraista ylimääräistä valtionavustusta vastaavat kustannukset, samoin kuin toiminnan kehittämistä, kokeilua, käynnistämistä tai erityistehtäviä varten 44 §:n perusteella myönnettyä avustusta vastaavat kustannukset ilmoitetaan valtionosuuden kustannuspohjaan. Opetus- ja kulttuuriministeriö vähentää keskimääräistä yksikköhintaa laskettaessa lukiokoulutuksen valtakunnallisista käyttökustannuksista koulutuksen järjestäjille 44 §:n nojalla lukiokoulutusta varten myönnettyjä valtionavustuksia vastaavan euromäärän (RahL 1705/2009, 31 § 3 mom).

Kustannuspohjan erityisrajaukset: Rahoituslain (1705/2009) 31 §:n mukaiset rajaukset

Perustamishankkeet ja maa-alueiden hankkiminen tai vuokraaminen

Kustannuspohjaan ei ilmoiteta rahoituslain 36 §:ssä tarkoitetuista rahoitusasetuksen (1766/2009, 26§) mukaisista perustamishankkeista ja maa-alueiden hankkimisesta tai vuokraamisesta aiheutuneita kustannuksia.

Rahoitusasetuksen mukaisia perustamiskustannuksia ovat toiminnallisen kokonaisuuden muodostava tilojen rakentaminen, hankinta, peruskorjaus tai niitä vastaavat toimenpiteet ja niihin liittyvä irtaimen omaisuuden hankinta, jos toimenpiteen arvioidut kokonaiskustannukset ovat vähintään 400 000 euroa (ilman alv.). Kustannuspohjaan ilmoitetaan ns. pienet hankkeet, jotka alittavat em. määrän ja joihin ei ole saatu erillistä perustamishankkeen valtionavustusta. Valtionosuuden kustannuspohjaan kuuluvat myös ilman euromääräistä ylärajaa oppivelvollisuuslain mukaan opiskelijoille tarjottujen maksuttomien oppimateriaalien ja välineiden kaikki hankintakustannukset.

Opiskelijoiden koulumatkojen kuljetusten järjestäminen

Valtionosuuspohjan kustannuksiin ei lueta opiskelijoiden koulumatkojen kuljetuksen järjestämisestä aiheutuneita kustannuksia. Kuitenkin valtionosuuspohjan kustannuksiin luetaan oppivelvollisuuslain 21 §:n nojalla opiskelijalle myönnetyt matkakorvaukset.

Rahoituskustannukset

Kustannuspohjaan ei ilmoiteta lainojen hoitokustannuksia (lyhennyksiä ja korkoja).

Pääomakustannukset

Kustannuspohjaan ei ilmoiteta koulutuksen järjestäjän suunnitelman mukaisia poistoja ja arvonalentumisia, ei myöskään sisäisiin vuokriin mahdollisesti sisältyviä poistoja (suunnitelman mukaisia tai laskennallisia) tai laskennallisia korkoja tai muita vastaavia kustannuslaskennallisia eriä.

Muu valtionrahoituksen piirissä oleva toiminta

Kustannuspohjaan ei ilmoiteta kustannuksia, joihin myönnetään erikseen lakiin perustuvaa valtionrahoitusta. Työllistämistuella palkattujen osalta voidaan kustannuspohjaan kuitenkin ilmoittaa nettokulut.

Kustannuspohjaan ei ilmoiteta rahoituslain (1705/2009) 45 §:n perusteella myönnettyä ylimääräistä valtionavustusta vastaavia kustannuksia. Kustannustiedoissa ei siis ilmoiteta erillisellä valtionavustuksella järjestetyn vieraskielisten opiskelijoiden äidinkielen opetuksen, suomi tai ruotsi toisena kielenä opetuksen tai heidän muun tukiopetuksen kustannuksia eikä myöskään saamen kielen ja romanikielen opetuksen kustannuksia. Saamelaiten kotiseutualueella toimiville koulutuksen järjestäjille saamenkieliseen ja saamen kielen opetukseen rahoituslain 45 §:n perusteella myönnettyä valtionavustusta vastaavia kustannuksia ei myöskään ilmoiteta.

Käyttökustannukset, joihin on myönnetty rahoitusta Euroopan yhteisöjen talousarviosta

Käyttökustannukset, joihin on myönnetty rahoitusta Euroopan yhteisöjen talousarviosta, saadaan lukea valtionosuuspohjaan kuuluviksi käyttökustannuksiksi siltä osin kuin Euroopan yhteisöjen talousarviosta myönnetty ja sitä vastaava valtion talousarvion mukainen erillinen kansallinen rahoitus ei ole niitä kattanut.

Kotikunnan maksuosuudet

Kustannuspohjaan ei ilmoiteta erillisiin sopimuksiin perustuvia valtionrahoituksen ylittävistä kustannuksista toiselle koulutuksen järjestäjälle maksettuja kotikunnan maksuosuuksia vaan ne ilmoitetaan valtionosuuspohjaan kuulumattomissa kuluissa rivillä *Kotikuntien maksuosuudet*.

Maksullinen palvelutoiminta

Kustannuspohjaan ei ilmoiteta kustannuksia, jotka ovat aiheutuneet koulutuksen järjestäjälle sen maksullisena palvelutoimintana järjestämistä palveluista. Maksullisessa palvelutoiminnassa koulutuksen järjestäjä perii järjestämästään koulutuksesta ja muista palveluista maksuja ulkopuolisilta palveluiden hankkijoilta, kuten esim. toisilta koulutuksen järjestäjiltä.

Maksullista palvelutoimintaa ovat esim. koulutuksen järjestäjän myymät ruokailupalvelut ja henkilöstöruokailu sekä ensisijaisille koulutuksen järjestäjille myydyt opetuspalvelut. Ensisijaisella koulutuksen järjestäjällä tarkoitetaan koulutuksen järjestäjää, jonka järjestämään koulutukseen opiskelija on otettu suorittamaan tutkintoa ja jolla on oikeus valtionosuuteen (esim. ammatillisen koulutuksen järjestäjä).

Ammatillisen koulutuksen järjestäjien omille ammatillisen koulutuksen opiskelijoilleen lukiosta ostamaa koulutusta vastaavat kustannukset ovat lukiokoulutuksen valtionosuusjärjestelmään kuulumattomia kustannuksia. Valtionosuusjärjestelmään kuulumattomiin kustannuksiin siirretään ammatillisen koulutuksen järjestäjän lukiokoulutuksen järjestäjälle maksamia korvauksia vastaava osuus kustannuksista (tuottoja vastaavat kustannukset), koska lukion valtionosuuspohjaan kirjataan ainoastaan lukiolaisista aiheutuvia kustannuksia.

Maksullista palvelutoimintaa ovat myös TUVA- koulutukseen osallistuvan oppilaan tai opiskelijan TUVA-opintoihin kuuluvien lukion opintojen kustannukset silloin, kun TUVA- koulutuksen varsinaisena järjestäjänä toimii toinen koulutuksen järjestäjä.

Hallintokustannukset

Kustannuspohjaan ilmoitetaan vain välittömästi lukiokoulutuksen järjestämisestä aiheutuneet kunnan/kuntayhtymän hallinnon kustannukset. Näin esim. kunnalle kunnanvaltuustosta, -hallituksesta ja koulutuslautakunnasta aiheutuvia kustannuksia ei ilmoiteta kustannuspohjaan. Kunnan luottamuselinten kustannuksista kustannuspohjaan saa ilmoittaa vain lukion johtokunnan kustannukset.

Välittömiä hallintokustannuksia eivät ole esim. johtavista viranhaltijoista aiheutuneet kustannukset, elleivät ne kohdistu koulun/opetuspaikan toimintaan kuten esim. rehtori tai lukion koulusihteerit sijoituspaikastaan huolimatta.

Kustannuspohjaan ilmoitetaan lukiokoulutuksen järjestämisestä aiheutuneet oman hallinnon kustannukset ja osuus kunnan keskitetysti hoidetuista tehtävistä (esim. talous- ja henkilöstöhallinto). Osuus voidaan jakaa suoritteiden todellisen käytön mukaan tai laskennalliseen kustannusten jakoon perustuen.

Kuntayhtymän hallintokuluista lukiokoulutuksen osuus ilmoitetaan kustannuspohjaan.

Muut erityisrajaukset

Koulutuspalvelujen ostot

Kustannuspohjaan ilmoitetaan **koulutuspalvelujen osto muilta kuin oman kunnan toimintayksiköiltä**, esimerkiksi koulutuksen osto toiselta lukiokoulutuksen järjestäjältä tai ammatillisen koulutuksen järjestäjältä.

Lukiolaisille ammatillisen koulutuksen järjestäjältä ostettujen kurssien kustannukset kirjataan lukiokoulutuksen valtionosuuspohjaan kuuluviin kuluihin.

Koska **kulu saa sisältyä kustannuspohjaan vain kerran**, omien toimintayksiköiden väliset kokonaisen opetuspalvelun ostot, tulee kohdentaa kyseessä oleville yksiköille **kulunsiirtoina**.

Lukiokoulutuksen kuluihin voi sisältyä osittaisia opetuspalvelujen ostoja (esim. lukion tuntien osto ammatillisen koulutuksen yksiköltä, osuus yhteisen opettajan henkilöstökustannuksista) sekä muiden palvelujen (esim. siivous-, kuljetus- ja ravitsemispalvelut) ostoja niin kunnan omilta toimintayksiköiltä kuin ulkopuolisiltakin palvelun tuottajilta. Mikäli tällainen palvelu ostetaan sisäisenä palveluna toiselta koulutusmuodolta tai ulkoisena palveluna kunnan ulkopuoliselta koulutuksen järjestäjältä, se on **ostajan valtionosuuspohjaan kuuluva kustannus ja myyjän maksullista palvelutoimintaa**.

Yhteiset kustannukset

Yhteiset kustannukset jaetaan pääsääntöisesti opetustuntien, opiskelijamäärien tai käytössä olevien tilaneliöiden suhteessa (esim. osuus yhteisen opettajan tai muun henkilökunnan palkkaukseen tai yhteiskäytössä olevat tilat).

Kululajierittelyt

TOTT-taulukossa lukiokoulutuksen valtionosuuspohjaan kuuluvien kustannusten (valtionosuusjärjestelmään kuuluvien kustannusten) toimintakulut ilmoitetaan toiminnoittaisten rivien sarakkeilla *Kaikki toimintakulut* ja *Josta: henkilöstökulut*. Henkilöstökulut sisältävät palkat ja palkkiot, eläkekulut sekä muut henkilösivukulut. Näiden tulee vastata koulutuksen järjestäjän lukiokoulutuksen henkilöstökustannuksia.

Muita kuluja, jotka sisällytetään toimintakuluihin ovat materiaalien ja palveluiden ostot (mm. henkilöstön vuokraus) sekä muut kulut. Muihin kuluihin ei tule sisällyttää omaan käyttöön valmistuksen menoja. Kulut ilmoitetaan ilman palautusjärjestelmän piiriin kuuluvia arvonlisäveroja.

Arvonlisävero-sarakkeella jaotellaan toiminnoittain ostoihin sisältyneet palautusjärjestelmän piiriin kuuluvat kirjanpidon mukaiset arvonlisäverot. Toiminnoittaisen jaon voi tehdä myös arvioiden arvonlisäveroprosenttien perusteella.

Valtionosuuspohjiin kuuluvina kustannuksina kysytään erikseen investointeihin sisältyvät valtioneuvoston vahvistaman määrän alittavat ns. pienet hankkeet (myös kalustohankkeet), joihin ei ole saatu erillistä perustamishankkeen valtionosuutta. Pieniin hankkeisiin kuuluvat myös ilman euromääristä ylärajaa oppivelvollisuuslain mukaan opiskelijoille tarjottujen maksuttomien oppimateriaalien ja välineiden kaikki hankintakustannukset.

Valtionosuuspohjaan kuuluvat toimintakulut ja vyörytyserät: Kustannusten kohdistaminen toiminnoille

Lukiokoulutuksen TOTT-taulukoon sisällytetään järjestämisluvan saaneiden kunnallisten koulutuksen järjestäjien kustannustiedot lukiokoulutuksesta ja lukiokoulutuksen yhteyteen myönnetyn järjestämisluvan mukaisesta tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta. Lukiokoulutuksen yhteyteen myönnetyn järjestämisluvan mukaisen tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen kustannukset sisällytetään toiminnoittain ilmoitettaviin lukiokoulutuksen kustannuksiin. Toiminnoittaiset kustannukset yhteensä jälkeen kirjataan vielä eriteltyinä toiminnoittaisista kustannuksista lukiokoulutuksen yhteydessä järjestetyn tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen kustannukset yhteensä omalle toiminnolle.

Opetus

Sisällytä seuraavien toimintojen kustannukset:

- opetus ja siihen välittömästi liittyvä toiminta
- lukion erityisopetus
- lukiokoulutuksen yhteyteen myönnetyn järjestämisluvan mukainen tutkintokoulutukseen valmentava koulutus
- opetuksen ja opiskelijan ohjaus
- opettajien henkilöstökoulutus (myös koulutukseen liittyvät majoitus- ja matkakulut)
- opetukseen liittyvien materiaalien ja palvelujen ostot, koneiden ja kalusteiden huolto ja vuokrat
- muut kuin kodin ja koulun väliset kuljetuskustannukset
- rehtorien palkkauksesta opetustoiminnan osuus
- opetukseen tai sen laatuun liittyvät hankkeet.

Rehtorin palkasta opetukseen kirjattava osuus saadaan, kun rehtorin opetusvelvollisuus jaetaan lukion opettajan keskimääräisellä opetusvelvollisuudella (OVES:n mukainen) ja kerrotaan tulos rehtorin vuosipalkalla. Jakajana voidaan myös käyttää ainekohtaista opetusvelvollisuutta, mikäli rehtori opettaa tiettyä ainetta (esim. äidinkielen opettaja alle 20 tuntia viikossa).

Valtionosuuspohjaan hyväksyttävien hankkeiden (ks. valtionosuuspohjan erityisrajaukset) kustannuksista ilmoitetaan opetuksen toiminnolle ne hankkeet, jotka liittyvät suoraan opetukseen tai parantavat opetuksen laatua (mm. henkilöstön kehittämiseen liittyvät). Muiden kuin edellä mainittujen hankkeiden kustannukset kirjataan ao. hankkeen luonteen mukaiselle toiminnolle, mikäli ne ovat valtionosuuspohjaan hyväksyttäviä hankkeita.

Erillisrahoitusta saaneet hankkeet (ts. hankkeet joita ei hyväksytä valtionosuuspohjaan, ks. edellä kustannuspohjan erityisrajaukset), ilmoitetaan esi- ja perusopetuksesta poiketen pohjan ulkopuolisiin muihin kuluihin *Valtionosuusjärjestelmään kuulumattoman* toiminnolle. Rahoituksen ylittävät kustannukset näiden hankkeiden osalta saadaan kuitenkin kirjata valtionosuuspohjaan kuuluville toiminnoille (esim. opetukseen).

Älä sisällytä kustannuksiin: Opiskelijoille tarjottujen oppimateriaalien ja välineiden kustannuksia. Nämä kustannukset ilmoitetaan erillisessä omassa kohdassaan.

Opetuksen osuutta kiinteistökustannuksista, joka ilmoitetaan kohdassa *Kiinteistöjen ylläpito*. Erillistä rahoitusta saaneiden hankkeiden osuutta (rahoituksen osuutta, ks. edellä kustannuspohjan erityisrajaukset).

Oppimateriaalit ja välineet

Kohdassa ilmoitetaan kaikki opiskelijoille tarjottujen oppimateriaalien ja välineiden kustannukset, jotka ovat kirjattu käyttötalouden menoksi (ei investoinniksi).

Oppimateriaalit ja välineet toiminnolle ei tule kirjata henkilöstökuluja.

Oppivelvollisuuslain mukaan opetuksen edellyttämät oppimateriaalit sekä työvälineet, -asut ja -aineet ovat opiskelijalle maksuttomia. Maksuttomia eivät kuitenkaan ole erityistä harrastuneisuutta painottavissa koulutuksissa tarvittavat opiskelijan henkilökohtaiseen käyttöön tarkoitetut soittimet, urheiluvälineet tai muut vastaavat välineet ja tarvikkeet, joita opiskelija voi käyttää myös muutoin kuin opetuksen yhteydessä.

Toiminnolle kirjataan opiskelijoille tarjottujen oppimateriaalien ja välineiden kustannukset myös niiden opiskelijoiden osalta, joille oppivelvollisuuslain mukaan ei kuulu oikeus maksuttomaan koulutukseen.

Älä sisällytä kustannuksiin: Henkilöstökuluja.

Majoitus

Lukiokoulutuksen opiskelijoille tarjotun majoituksen kustannukset. Myös majoituskustannukset peruskoulun oppilaskodissa lukion opiskelijoiden osalta. Majoituskustannuksissa ei ilmoiteta majoituksen yhteydessä tarjotun ruokailun kustannuksia.

Majoituskustannuksiin sisällytetään myös oppivelvollisuuslain 19 ja 20 §:n mukaan oppivelvollisille maksetut majoituskorvaukset.

Oppivelvollisuuslain mukaan oppivelvollinen on oikeutettu majoituskorvaukseen, kun oppivelvollisen kodista lähimpään lukioon, jossa opetuskieli on sama (suomi /ruotsi), jolla oppivelvollinen on suorittanut perusopetuksen, on matkaa yli 100 kilometriä tai päivittäinen koulumatka nopeinta matkustustapaa käyttäen kestää yli kolme tuntia ja opiskelija opiskelee tässä lähinnä oppivelvollisen kotia sijaitsevassa lukiossa tai lukiossa, jonne muutoin joukkoliikennettä tai muuta soveltuvaa kulkutapaa käyttäen on nopein kulkuyhteys. Lisäksi majoituskorvauksen edellytyksenä on, että oppivelvollisella ei ole mahdollisuutta asua oppilaitoksen maksuttomassa asuntolassa.

Majoituskorvaukseen ovat oikeutettuja edellä mainituin edellytyksin myös tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa opiskelevat oppivelvolliset (matkaa lähimpään TUVA-koulutusta järjestävään oppilaitoksen yli 100 km tai päivittäinen koulumatka nopeinta matkustustapaa käyttäen yli kolme tuntia).

Jos oppivelvollinen käyttää vapaata hakeutumisoikeuttaan ja hakeutuu kauempana sijaitsevaan oppilaitokseen esimerkiksi lukion erityisen koulutustehtävän vuoksi, oikeutta majoitus- ja matkakorvaukseen ei tällöin ole.

Majoituskorvausta maksetaan vuosittaisen opintojen alkamis- ja päättymispäivän väliseltä ajalta, jos opintojen suorittaminen edellyttää asumista oppilaitoksen sijaintipaikkakunnalla. Majoituskorvauksena korvataan oppivelvolliselle opintojen aikaisesta asumisesta aiheutuvat kohtuulliset kuukausittaiset asumiskustannukset, enintään kuitenkin yleisestä asumistuesta annetun lain (938/2014) 10 §:ssä säädetty enimmäisasumismenot. Majoituskorvauksena maksetaan se osuus kohtuullisista asumiskustannuksista, jota ei korvata muun lain nojalla.

Kuljetus

Kuljetuksen kustannuksiin ei lueta opiskelijoiden koulun ja kodin välisten päivittäisten koulumatkojen kuljetuksen järjestämisestä aiheutuneita kustannuksia.

Kohdassa ilmoitetaan ainoastaan oppivelvollisuuslain 21 §:n mukaan maksetut matkakorvaukset. Kuljetus toiminnolle ei tule kirjata lainkaan henkilöstökuluja.

Oppivelvollisuuslain 21 §:n mukaan oppivelvollinen on oikeutettu matkakorvaukseen, jos hän saa majoituskorvausta. Matkakorvaukseen on kuitenkin oikeutettu myös oppivelvollinen, joka täyttää muut majoituskorvauksen ehdot, mutta hän asuu maksuttomassa asuntolassa, jossa hänellä ei ole oikeutta asua kuitenkaan viikonloppuisin.

Matkakorvauksena korvataan oppivelvollisen kodin ja opiskeluaikaisen asunnon välisistä matkoista aiheutuvat kustannukset viikonloppujen ja lomien yhteydessä.

Matkakorvausta ei myönnetä, jos oppivelvollinen saa tukea vastaavista matkoista aiheutuviin kustannuksiin muun lain nojalla.

Älä sisällytä kustannuksiin: Henkilöstökuluja. Koulun ja kodin päivittäisten koulumatkoista ja niiden korvauksista aiheutuneita kustannuksia. Jos tällaisia kustannuksia on, kirjataan ne lukiokoulutuksen lomakkeella kohtaan *Valtionosuusjärjestelmään kuulumaton*.

Ruokailu

Sisällytä kustannuksiin: Ruokailukustannuksiin saa lukea lukion koko oppimäärää nuorille tarkoitetussa lukiokoulutuksessa suorittavien opiskelijoiden ruokailukustannukset, oppivelvollisten opiskelijoiden ruokailukustannukset myös aikuisille tarkoitetussa lukiokoulutuksessa sekä opetus- ja kulttuuriministeriön järjestämisluvan perusteella sisäoppilaitosmuotoiseen lukiokoulutukseen osallistuvien lukion koko oppimäärää suorittavien opiskelijoiden ruokailukustannukset. Muilta osin (esim. aikuisille tarkoitetun opetuksen oppimäärän mukaan opiskelevien tai aineopiskelijoiden) ruokailun kustannukset ilmoitetaan kohdassa *Valtionosuusjärjestelmään kuulumattoman* -toiminnolle.

Ruokailukustannuksiin saa lukea ruokailusta aiheutuneet kokonaiskustannukset; palkat lakisääteisine henkilösivukuluineen, elintarvikkeet, kalusto, laitteet, kuljetukset sekä muut ruokailun järjestämiseen liittyvät kustannukset. Myös ostopalveluna järjestetty ruokailu. Ei kiinteistöstä aiheutuvia kustannuksia, jotka ilmoitetaan kohdassa *Muut kiinteistökustannukset*.

Milloin ruokala tarjoaa ateriat myös toisen koulutusmuodon oppilaille tai opiskelijoille (esim. ammatillinen koulutus), jaetaan ruokailun kustannukset eri koulutusmuotojen kesken ruokailuun osallistuvien opiskelijoiden määrien suhteessa. Tässä kohdassa ilmoitetaan ainoastaan lukiokoulutuksen osuus ruokailun kustannuksista.

Älä sisällytä kustannuksiin: Ei kiinteistöstä aiheutuvia kustannuksia, jotka ilmoitetaan kohdassa *Kiinteistöjen ylläpito*. Aikuisille tarkoitetun lukiokoulutuksen opiskelijoiden (lukuun ottamatta sisäoppilaitosmuotoista koulutusta ja oppivelvollisia), aineopiskelijoiden, ulkopuolisten ruokailijoiden ja henkilökunnan maksullisen ruokailun kustannukset ilmoitetaan *Valtionosuusjärjestelmään kuulumattoman* -toiminnolle.

Toisille koulutusmuodoille tuotettujen aterioiden kustannukset voidaan myös kohdistaa käyttötalousosassa suorina kulunsiirtoina oikeille tehtäville, jolloin lukiokoulutukseen jää ainoastaan lukiokoulutuksen osuus kustannuksista. Vaihtoehtoisesti voidaan menetellä siten, että hallinnollisesti lukiokoulutukseen kuuluva keskuskeittiö kirjataan palveluluokalle *Tukipalvelu*, josta kuluja jaetaan vyörytyksin tai sisäisenä palveluna ostona oikeille palveluluokille.

Muu opiskelijahuolto

Sisällytä kustannuksiin: Muu opiskelijahuolto lukuun ottamatta ruokailua ja majoitusta. Muun opiskelijahuollon kustannuksia ovat esim. opiskelijahuoltoryhmän toiminta, opiskelijoiden tapaturmien hoidosta aiheutuneet kulut, opiskelijoiden tapaturmavakuutusmaksut ja opiskelijatestaukset. Muun opiskelijahuoltohenkilökunnan palkat lakisääteisine sivukuluineen.

Älä sisällytä kustannuksiin:

Muun opiskelijahuollon kohtaan ei tule sisällyttää terveydenhuoltolain alaista toimintaa eikä oppilas- ja opiskelijahuoltolain alaista yksilökohtaisen opiskeluhoollon toimintaa (esim. kouluterveydenhuollosta, koulupsykologista ja koulukuraattorista aiheutuneet kustannukset). Opiskelupsykologin ja kuraattorin kustannukset ja opiskelijoiden terveydenhuollosta aiheutuneet kustannukset eivät kirjaudu lukiokoulutuksen palveluluokalle eikä niitä sisällytetä TOTT-taulukon lukiokoulutuksen kustannuksiin. Mikäli näitä kustannuksia on kirjattu lukion kuluihin, ne tulisi kirjautua toiminnolle *Valtionosuusjärjestelmään kuulumaton*.

Sisäinen hallinto

Sisällytä kustannuksiin:

Koulutuksen järjestäjän välittömästi lukiokoulutuksen järjestämisestä aiheutuneet kustannukset, kuten sisäisen hallinnon palkat lakisääteisine sivukuluineen, eläkkeet, materiaalin ja palvelujen ostot, koneiden ja kaluston vuokrat, lukion johtokuntien kokouspalkkiot ja muut lukion sisäiseen toimintaan liittyvät kustannukset, joita ei voida lukea edellä mainittuihin toimintoihin.

Rehtorien palkkauksista tässä ilmoitetaan se osuus, joka ei ole opetusta. Rehtorin palkkauksesta muun kuin opetuksen osuus voidaan erottaa edellä opetuksen toimintokuvauksessa esitetyllä tavalla.

Lukiokoulutukseen vyörytetyt keskitetyt hoidetut talous- ja henkilöstöhallinnon, hankintapalvelun, tietohuollon, arkistoinnin tai lakipalveluiden kulut kirjataan TOTT-taulukossa sisäiseen hallintoon.

Älä sisällytä kustannuksiin: Valtionosuuspohjaan ei kuulu rahoituslain 31 §:n mukaan sellaiset hallinto-kustannukset, jotka eivät aiheudu välittömästi lukiokoulutuksen järjestämisestä. Esimerkiksi sivistystoimen johtajan, opetusviraston ja opetuslautakunnan lukiokoulutukseen liittyvät kulut ilmoitetaan lomakkeella kohdassa *Valtionosuusjärjestelmään kuulumattomat kulut*.

Sisäisen hallinnon kustannuksiin ei lueta myöskään kunnan hallituksen, valtuuston tai muun vastaavan keskushallintoelimen kustannuksia, elleivät ne kohdistu välittömästi lukiokoulutuksen järjestämiseen.

Kiinteistöjen ylläpito

Sisällytä kustannuksiin: Koulujen fyysisen ympäristön sekä turvallisuuden huoltoon liittyvät kustannukset. Tämä koskee myös kiinteistöjä välittömästi palvelevan tontin ja kadun kunnossapitokustannuksia.

Kustannuksiin luetaan kiinteistöhenkilökunnan palkat sivukuluineen, eläkkeet, materiaalin ja palvelujen ostot, vuokrat ja muut kiinteistöjen hoitoon sekä ylläpitoon liittyvät kustannukset. Kiinteistöhenkilökuntaa ovat mm. vahti-, virasto- ja erikoisvahtimestarit, kouluisännät, kaluston korjaajat ja -huoltajat. Mikäli vahti-, virasto- tai erikoisvahtimestari hoitaa kiinteistön huoltoon sekä hallintoon liittyviä tehtäviä, voidaan aiheutuneet kustannukset kirjata kokonaan työntekijän laajimman tehtävän mukaan joko *Kiinteistöjen ylläpitoon* tai *Sisäiseen hallintoon*.

Mikäli kiinteistöjen ylläpito on hoidettu toisen hallintokunnan tai yksikön toimesta keskitetysti ja käytetään sisäistä laskutusta tai ns. kustannusten vyöryttämistä, otetaan sisäinen laskutus tai vyörytyserä edellä olevassa laajuudessa tässä kohdassa huomioon ilman suunnitelman mukaisia poistoja. Tässä tapauksessa henkilöstökustannuksia ei eritellä *Henkilöstökulut* -sarakeelle.

Älä sisällytä kustannuksiin:

Opiskelija-asuntoloiden kustannuksia, jotka ilmoitetaan toiminnolla *Majoitus*. Jos sisäiseen vuokraan sisältyy suunnitelman mukaisia poistoja, laskennallisia poistoja, laskennallisia korkoja tai muita vastaavia kustannuslaskennallisia eriä, näitä ei sisällytetä kiinteistöjen ylläpitoon, vaan ne merkitään valtion-osuusjärjestelmän ulkopuolisiin kuluihin.

Kiinteistöissä sijaitsevien opettajien ja muun henkilökunnan asuntojen sekä ulkopuolisille vuokrattujen asuntojen ja muiden tilojen osuutta ei saa sisällyttää kiinteistökustannuksiin, vaan ne merkitään joko kohtaan *Valtionosuusjärjestelmään kuulumattomat toimintakulut tai käyttötalous-osan tehtävälle tila- ja vuokrauspalvelut*.

Lukiokoulutuksen yhteyteen myönnetyn järjestämisluvan mukainen tutkintokoulutukseen valmentava koulutus

Toiminnolle sisällytetään lukiokoulutuksen yhteyteen myönnetyn järjestämisluvan mukaisen tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen kustannukset edellä ilmoitetuista lukiokoulutuksen valtiosuuspohjaan kuuluvista toiminnoittaisista kustannuksista eriteltynä.

Sisäisiin vuokriin sisältyviä pääomakustannuksia ei eritellä tähän. Mikäli tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen kustannukset eivät ole suoraan eriteltävissä muista lukiokoulutuksen kustannuksista, niin valmentavan koulutuksen osuus toiminnoittaisista kustannuksista (esimerkiksi kiinteistökustannuksista tai sisäisen hallinnon kustannuksista) voidaan laskea esimerkiksi opiskelijamäärien suhteessa lukiokoulutuksen opiskelijamäärään tai vastaavasti opetustuntien suhteellisesta osuudesta.

Lukiokoulutuksen yhteyteen myönnetyn järjestämisluvan mukaisen tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen kustannuksiin sisällytetään myös ostopalveluna hankitut perusopetuksen ja ammatillisen koulutuksen opinnot, jotka kuuluvat opiskelijoiden tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen opintoihin.

Kun tutkintokoulutukseen valmentava koulutus on järjestetty perusopetuksen tai ammatillisen koulutuksen yhteyteen myönnetyn järjestämisluvan mukaisesti ja opiskelijan tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen opintoihin on kuulunut myös lukio-opintoja, niin tällöin kyseessä olevat lukiokoulutuksen kustannukset eivät ole lukiokoulutuksen järjestäjän valtiosuuspohjan kustannuksia, vaan nämä kustannukset sisällytetään toiminnolle *Valtiosuusjärjestelmään kuulumaton*

Valtionosuusjärjestelmään-kuulumattomat toimintakulut ja vyörytyserät

Valtionosuusjärjestelmään kuulumattomiin (= valtionosuuspohjaan kuulumattomiin) toimintakuluihin ja vyörytyseriin ilmoitetaan sellaiset kulut, joita ei huomioida lukiokoulutuksen keskimääräistä yksikköhintaa laskettaessa. TOTT- taulukoon ei ilmoiteta käyttötalouden kuluihin sisältyviä koulutuksen järjestäjän käyttöomaisuuden poistoja eikä hallinto- ja muihin sisäisiin palveluihin sisältyviä käyttöomaisuuden poistoja ja korkoja. Valtionosuusjärjestelmään kuulumattomiin kustannuksiin ei sisällytetä kuitenkaan sisäisiin vuokriin sisältyviä pääomakustannuksia eikä kotikunnan maksuosuuksia lukiokoulutuksen järjestämisestä, koska nämä kustannukset ilmoitetaan erikseen lomakkeen riveillä R0130 ja R0140.

Valtionosuusjärjestelmään kuulumaton

Sisällytä kustannuksiin:

- Lukion kohdistetut hallintokulut, jotka eivät ole välittömästi lukiokoulutuksen järjestämisestä aiheutuneita kustannuksia. Esim. lukion osuus sivistystoimen johtajan, opetusviraston tai -lautakunnan kuluista.
- kustannukset, joihin myönnetään erikseen lakiin perustuvaa valtion rahoitusta (mm. työllistämistuen osuus kuluista)
- maksullisen palvelutoiminnan kulut (tuottoja vastaavat kustannukset), esimerkiksi ulkopuolisille vuokrattuja tiloja vastaavat kustannukset
- kotikunnan maksamat matka-avustukset
- kodin ja koulun välisistä koulukuljetuksista koulutuksen järjestäjälle aiheutuneet kustannukset
- toisen kunnan osuus yhteisen opettajan palkkauksesta silloin, kun kunta, jossa opettaja on viranhaltijana, kirjaa henkilöstökulut kokonaisuudessaan omiksi kuluikseen
- vuosisuunnitelman ulkopuolisten luokkaretket
- ammatilliselle tai muun koulutuksen järjestäjälle myydyn koulutuksen kustannukset, jotka sisältyvät toisen järjestäjän kustannuksiin ja kustannuspohjaan. Koulutuspalvelujen myyntiä on esimerkiksi lukion opinnot, jotka kuuluvat ammatillisen koulutuksen järjestäjän tai perusopetuksen järjestäjän järjestämään tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen. Koulutuspalvelujen myyntiä on myös toiselle lukiokoulutuksen järjestäjälle myyty koulutus tai ammatilliselle koulutuksen järjestäjälle myyty koulutus tai kustannukset, jotka liittyvät kahden tutkinnon (ammatillisen- ja ylioppilastutkinnon) suorittajien opiskeluun lukiossa ammatillisen koulutuksen järjestäjän toimiessa ensisijaisena koulutuksen järjestäjänä.
- lukion aikuisopiskelijoiden ja aineopiskelijoiden ateriakustannukset, muiden koulutusmuotojen ruokailijoille, henkilökunnalle ja muille myytyjen aterioiden kustannukset
- muista palveluista tai suoritteiden myynnistä saatuja tuottoja vastaavat kustannukset
- rahoituslain 45 §:n mukaan maksettua avustuksia vastaavat kulut (rahoituslain 44 §:n mukaiset bruttokulut ilmoitetaan kuitenkin kustannuspohjassa, ks. kustannuspohjan erityisrajaukset)
- Euroopan yhteisöjen talousarviosta myönnettyä ja sitä vastaavaa valtion talousarvion mukaista erillistä kansallista rahoitusta vastaavat kulut
- kaikki kustannukset joita ei voida kirjata muille toiminnoille ja joita ei saa sisällyttää valtionosuuspohjaan (ks. edellä kustannuspohjan erityisrajaukset).

Sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakustannukset

Sisällytä kustannuksiin:

Keskitetysti hoidettujen tilojen sisäisiin vuokriin tai vyörytyksiin sisältyvät suunnitelman mukaiset poistot, laskennalliset poistot ja korot sekä muut vastaavat kustannuslaskennalliset erät.

Kotikunnan maksuosuudet

Sisällytä kustannuksiin:

Erillisiin sopimuksiin perustuvat valtion rahoituksen ylittävistä kustannuksista maksetut kotikunnan maksuosuudet.

Pienet hankkeet (k-t16.04)

Investointeihin sisältyvät ilman arvonlisäveron osuutta 400 000 euroa alittavat ns. pienet hankkeet, joihin ei ole saatu erillistä perustamishankkeen valtionavustusta, kaikki tilivuoden menot lukiokoulutuksen osalta yhteensä. Raja on hankekohtainen.

Investointeihin sisältyvät oppivelvollisuuslain mukaan opiskelijoille tarjottujen maksuttomien oppimateriaalien ja välineiden kaikki hankintakustannukset ilman euromääräistä ylärajaa ilmoitetaan tässä kohdassa pieninä hankkeina.

Pienten hankkeet sisältyvät investointiosassa ilmoitettuihin lukiokoulutuksen investointimenoihin. Pienistä hankkeista kysytään lukion osalta myös alv:n osuus, joka ilmoitetaan omalla sarakkeellaan.

Tilastointi yhteistoiminta-alueilla

Esi- ja perusopetus

Esi- ja perusopetuksen rahoitusjärjestelmässä valtionosuudet maksetaan ikäluokkaan perustuen oppilaiden kotikunnille. Kotikunnat maksavat opetuksen järjestäjille ns. kotikuntakorvauksen, joka siirtää rahoituksen opetuksen järjestäjälle, silloin kun oman kunnan oppilas on sijoitettuna muun opetuksen järjestäjän opetukseen.

Kotikuntakorvausmenot kirjataan menolajille *Asiakaspalveluiden ostot* siltä sektorilta, mille oppilas on sijoitettu. Esim. toisen kunnan opetukseen sijoitetusta oppilaasta aiheutunut kotikuntakorvausmeno kirjataan *asiakaspalveluiden ostoiksi* kunnilta, kun taas valtion kouluun sijoitetusta oppilaasta aiheutunut kotikuntakorvausmeno kirjataan *asiakaspalveluiden ostoiksi* valtiolta. Kotikuntakorvaustulot kirjataan vastaavasti myyntituloksi kunnilta, koska maksava taho on toinen kunta. Vailla kotikuntaa olevat tai Ahvenanmaan maakunnassa asuvat oppilaat voidaan kirjata myyntituloiksi valtiolta, koska kotikuntakorvaustulon maksaa silloin valtio.

Käyttötalous

Isäntäkunta (opetuksen järjestäjä) kirjaa kaikki opetuksen järjestämisestä aiheutuneet todelliset kustannukset ja tuotot palveluluokittain kulu- ja tuottolajeille, mukaan lukien kotikuntakorvausmenot ja -tulot. Isäntäkunta siis ilmoittaa kaikki omille ja sopimuskunnilleen tuottamista opetuspalveluista aiheutuneet kustannukset ja tuotot.

Sopimuskunta kirjaa isäntäkunnalle maksetun kotikuntakorvausmenon palveluluokittain *asiakaspalveluiden ostoissa*. Lisäksi mahdolliset muut kustannukset, joita sopimuskunta maksaa kotikuntakorvauksen lisäksi isäntäkunnalle, kirjataan *asiakaspalveluiden ostoiksi*.

Joissakin tilanteissa sopimuskunta omistaa koulut, joissa isäntäkunta opetusta järjestää ja isäntäkunta maksaa sopimuskunnalle näistä vuokraa. Edellä mainitussa tilanteessa sopimuskunnan tulee kirjata isäntäkunnan maksamat vuokratuotot ja näiden kiinteistöjen ylläpidosta aiheutuneet todelliset kulut käyttötalouden palveluluokalle *Tila- ja vuokrauspalvelut*.

TOTT-taulukko

Isäntäkunta (opetuksen järjestäjä) kirjaa TOTT-tilaukkoon kaikki opetuksen järjestämisestä aiheutuneet todelliset kustannukset toiminnoittain. Isäntäkunta siis ilmoittaa kaikki omille ja sopimuskunnilleen tuottamista opetuspalveluista aiheutuneet kustannukset.

Mikäli isäntäkunta hankkii opetuspalveluita itselleen tai sopimuskunnille ulkopuolisilta tuottajilta, tulee sen kirjata nämä ostopalvelut TOTT-tilaukossa toiminnoittain sarakkeelle *Kaikki toimintakulut* eikä henkilöstökuluja erotella.

Kunta saattaa hankkia esiopetuksen ostopalveluna yksityiseltä tuottajalta (esim. seurakunnalta). Silloin ei ole kyseessä kuntien välinen yhteistoiminta ja palvelun järjestämisvastuu säilyy kunnalla. Edellä mainitussa tilanteessa kunnan tulee kirjata ostopalveluiden menot toiminnoittain sarakkeelle *Kaikki toimintakulut*. Toiminnoittainen jako tulee pyytää palvelun tuottajalta.

Sopimuskunta ilmoittaa isäntäkunnalle maksetut kotikuntakorvaukset sekä muut isäntäkunnalle maksetut korvaukset toiminnolla *Kotikunnan maksusuudet*.

Mikäli kunnalle, joka ei ole opetuksen järjestäjä, aiheutuu esi- tai perusopetukseen liittyviä hallintokustannuksia, tulee ne kirjata toiminnolle *Hallinto*.

Perusopetuslain mukainen aamu- ja iltapäivätoiminta

Isäntäkunta ilmoittaa kaikki perusopetuslain mukaisesta aamu- ja iltapäivätoiminnasta aiheutuneet kulut sekä tuotot aamu- ja iltapäivätoiminnan palveluluokalle mukaan lukien omille sekä sopimuskuntien kuntalaisille tuotetut palvelut.

Sopimuskunta ilmoittaa *asiakaspalveluiden ostoissa* oman kuntansa osuuden kustannuksista eli sen osuuden mitä sopimuskunta on kokonaisuudessaan maksanut isäntäkunnalle.

TOTT-taulukko

Isäntäkunta ilmoittaa kaikki perusopetuslain mukaisesta aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisestä aiheutuneet kustannukset sarakkeilla *Kaikki toimintakulut* ja *Joista henkilöstökulut*. Tämä sisältää sekä omille että sopimuskunnille tuotetut palvelut. Kustannukset kirjataan palvelujen tuottamista vastaavalle riveille (omana toimintana, ostopalveluna, avustettuna toimintana).

Toiminnan tuotot kuten sopimuskuntien maksamat maksusuudet kirjataan sarakkeelle *Kaikki toimintatuotot*. Sarakkeelle *Josta: maksut* kirjataan erikseen omien ja muiden kuntien oppilailta perityt maksut. Isäntäkunnan TOTT-taulukolle ilmoitettujen kustannusten tulee vastata koko yhteistoiminta-alueelle järjestetyn toiminnan ohjaustunteja, joka sisältää isäntä- ja sopimuskunnille tuotetut tunnit.

Sopimuskunta kirjaa isäntäkunnalle maksetut perusopetuslain mukaisen aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisestä aiheutuneet kustannukset ostopalveluiden riville. Sopimuskunta ei ilmoita aamu- ja iltapäivätoiminnasta perittyjä maksuja, koska isäntäkunta on ne jo ilmoittanut.

Lukiokoulutus

Lukiokoulutuksessa on käytössä ylläpitäjämalliin perustuva rahoitusjärjestelmä, jolloin koulutuksen järjestäjä on rahoituksen saaja. Silloin koulutuksen järjestäjä ilmoittaa kaikki opiskelijat ja kaikki kustannukset sekä tuotot, jolloin kustannukset ja opiskelijamäärät vastaavat suoraan toisiaan.

Mikäli kunnalle, joka ei ole koulutuksen järjestäjä, aiheutuu lukioon liittyviä kustannuksia, tulee ne kirjata toiminnolle *Kotikuntien maksusuudet*.

Talouden toimintatietojen ilmoittaminen

Kuntien ja kuntayhtymien toimintatiedot (mm. opetustuntien lukumäärät) valtionosuusjärjestelmän vuoden 2025 talouslaskentaa varten kysytään Opetushallituksen valtionosuusjärjestelmän tallennusjärjestelmässä eikä niitä ole mahdollista ilmoittaa TOTT-raportointikokonaisuuden osana. Kirjanpitoluottot 2025 koskevat tiedot annetaan Opetushallituksen [tallennusjärjestelmässä](#) 23.3. - 20.4.2026 välisenä aikana. Kirjautuminen tallennusjärjestelmään tapahtuu käyttäjätunnuksilla ja salasalla, jotka lähetetään kunnallisille esi- ja perusopetuksen ja lukiokoulutuksen järjestäjille. Ilmoitettujen tietojen tulee olla yhdenmukaisia suhteessa toteutuneisiin kirjanpidon mukaisiin TOTT-raportointikokonaisuudessa ilmoitettujen taloustietoihin. Ohjeita toimintatietojen tallennusta varten ei lähetetä postitse vaan ne ovat Opetushallituksen valtionosuuksien tiedonkeruusivuilla osoitteessa: <https://www.oph.fi/rahoitus/valtionosuudet/tiedonkeruut>.